

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
มาใช้ในการแก้ไขปัญหาคัดและเขววนนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเขววนน จังหวัดร้อยเอ็ด

นางสมภาวดี เกร็ดเดชะ

สารนิพนธ์ฉบับเสนอหน่วยงานของภาควิชาศึกษาศาสตร์ตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๑

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

B 9594

**PARENTS' SATISFACTION FROM THE USE OF FAMILY AND COMMUNITY GROUP
MEETING TO SOLVE THE PROBLEMS OF JUVENILY DELINQUENTS :
A CASE STUDY OF OBSERVATION AND PROTECTION
CENTRE OF ROI-ET PROVINCE**

MRS. SUPAWADEE KRAUATIEW

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2551 (2008)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

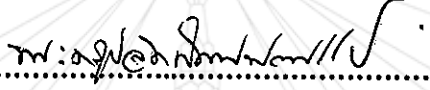
ชื่อนักศึกษา : นางสุภาวดี เครือเดียว

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

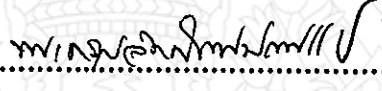
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. อุดม พิริยสิงห์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : นายธงชัย เจริญนนท์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

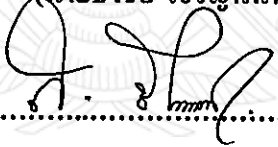

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดดัมพ์พัฒนวิริยาจารย์)

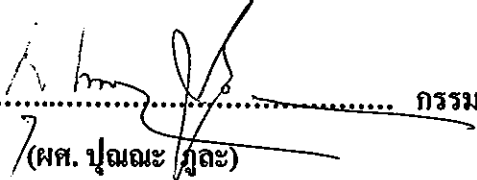
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดดัมพ์พัฒนวิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ. อุดม พิริยสิงห์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(นายธงชัย เจริญนนท์)

..... กรรมการ
(ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(ผศ. ปุณณะ ภูตะ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Parents' Satisfaction From the use of Family and Community Group Meeting to Solve the Problems of Juvenile Delinquents : A Case Study of Observation and Protection Centre of Roi-Et Province

Student's Name : Mrs. Supawadee Krautiew

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Udom Piriyasing

Co-Advisor : Mr. Thongchai Charoennon

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaiviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaiviriyajarn
..... Chairman
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Udom Piriyasing
..... Advisor
(Assoc. Prof. Udom Piriyasing)

Thongchai Charoennon.
..... Co - Advisor
(Mr. Thongchai Charoennon)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

P. P. P.
..... Member
(Asst. Prof. Poonna Pula)

หัวข้อสารนิพนธ์	: ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: นางสุภาวดี เกรือเตียว
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รศ. อุดม พิริยสิงห์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: นายธงชัย เจริญนนท์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครองของผู้เสียหาย ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตกลงยินยอมรับข้อตกลงในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน ๓๐ ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง ๐.๔๓-๐.๘๐ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๗๘ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากสองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางหนึ่งด้าน โดยมีลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าดังนี้ ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และด้านบุคลากร

ผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการประชุมสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนผ่านสื่อต่างๆ ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ระบุรูปแบบควรสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และบุคลากรผู้ประสานควรมีประสบการณ์ในการจัดประชุม

Thematic Title : **Parents' Satisfaction From the use of Family and Community Group Meeting to Solve the Problems of Juvenile Delinquents : A Case Study of Observation and Protection Centre of Roi-Et Province**

Student's Name : **Mrs. Supawadee Krauatiew**

Department : **Government**

Advisor : **Assoc. Prof. Udom Piriyasing**

Co - Advisor : **Mr. Thongchai Charoennon**

Academic Year : **B.E. 2550 (2007)**

ABSTRACT

This thematic paper's objectives were to study levels of satisfaction and parents' suggestions on the use of family and group meetings to solve problems of juvenile delinquents at Roi-Et Observation and Protection Centre. The sampling groups comprised parents of alleged children and young persons punished with imprisonment therein not exceeding five years, who answered in consent to participate in the meetings of family groups and communities. The size of sampling groups was set by Krejcie's and Morgan's tables so as to garner that of 130 participants. The tool employed for collecting data was 30 questionnaires with five rating scales, open-ended structure, discrimination for each question between 0.43 to 0.80 and reliability for the whole issue amounting to 0.79. Statistics utilized for analyzing data encompassed: percentage, mean and standard deviation by making use of the computerized programme.

The research's results were found that their parents were satisfied with the application of family group and community meetings to solving problems juvenile delinquents at Roi Et Observation and Protection Centre in overall aspects at the middle level. When each aspect was taken into account, it was found that their parents were satisfied at the high level in two aspects, and the middle level in one aspect, arranging in descending order, i.e., aspects of date, time, place, material and equipment ; systems and methods of family group and community meetings and personnel.

Their parents' suggestions were that public relations of every form on family group and community should be widely spread regularly through various media. Systems and forms of the meeting should be in accordance with Thai customs and traditions. Furthermore, personnel acting as coordinators should have wide experiences in organizing meetings.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ และแนะนำจาก รศ. อุดม พิริยสิงห์ และอาจารย์ชงชัย เจริญนนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด แนววิเคราะห์ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไข สำนักรการเขียนอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ. ดร.เคชา ใจกลาง ผศ. ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์ และคุณฉัตรพงษ์ กิตติพร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจนเสร็จเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบพระคุณ ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก ที่ได้เมตตาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบและรูปเล่ม จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และผู้ปกครองของผู้เสียหาย ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตานุชาแก่บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

นางสุภาวดี เกรือเตียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๗
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	๑๓
๒.๓ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	๓๓
๒.๔ สภาพพื้นที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด	๓๘
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๔
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๔
๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๕

๓.๔ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๖

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
๔.๑ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐

บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๑
๕.๒ อภิปรายผล	๗๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๕
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๗๕
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๗๖

บรรณานุกรม	๗๗
-------------------	-----------

ภาคผนวก	๘๒
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๘๓
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	๘๕
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๘๕
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	๙๑
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๙๕

ประวัติผู้วิจัย	๑๐๑
------------------------	------------

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๐
ตารางที่ ๒ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๐
ตารางที่ ๓ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๑
ตารางที่ ๔ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการสมรส	๖๒
ตารางที่ ๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	๖๓
ตารางที่ ๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	๖๔
ตารางที่ ๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร	๖๖
ตารางที่ ๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์	๖๗
ตารางที่ ๙ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด	๖๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายบัญญัติว่าการดำเนินคดีแก่บุคคลที่กระทำการอันเป็นความผิด คือ การนำตัวผู้กระทำความผิดนั้น มาฟ้องลงโทษ ดังนั้น กระบวนการทุกขั้นตอนในวิธีพิจารณาความอาญาไม่ว่าจะเป็น การจับ ควบคุม สอบสวน ฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาของศาล ย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยาน หลักฐานต่าง ๆ ว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และควรจะได้รับโทษอย่างไร ส่วนในการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้น มิได้มีเป้าหมายจำกัดเพียงวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปข้างต้น แต่รวมถึงการค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิด สภาพแวดล้อมและสภาพของเด็กและเยาวชน อันเป็นเหตุให้เขาเหล่านั้นกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือศาลทราบถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ และหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเหล่านั้น เพื่อเปลี่ยนแปลงเขาให้กลับตัวเป็นคนดี เนื่องจากการที่บุคคลแต่ละคนกระทำความผิดย่อมมีสาเหตุที่แตกต่างกันไป ดังนั้น วิธีการแก้ไขจึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดเฉพาะราย ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการที่เหมือนกัน หรือต้องใช้การลงโทษเสมอไป ด้วยเหตุนี้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดเด็กและเยาวชนของไทยจึงมีบทบัญญัติให้ศาล ใช้วิธีการสำหรับเด็กแทนการลงโทษได้^๑

เด็กและเยาวชนในสายตาของประชาชนทั่วไป จัดได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อ่อนด้อยประสบการณ์ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต่าง ๆ และขาดความรู้เท่าทันในด้านต่าง ๆ การเรียนรู้ และการอบรมจากผู้ใหญ่รอบข้างจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา และความประพฤติเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เพื่อช่วยพัฒนา และนำพาสังคม ประเทศชาติไปสู่ความรุ่งเรืองต่อไป สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “เด็กคืออนาคตของชาติ” เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดก็สมควรจะได้รับการปกป้องโดยเหตุที่ว่ายังไร้เดียงสา ไม่รู้สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ประกอบกับความคิดที่ว่า การที่เด็กและเยาวชนมีความประพฤติที่ไม่ดี เนื่องจากผู้ใหญ่รอบข้างบกพร่องในเรื่องการอบรม ความผิดจึงอยู่ที่ผู้ใหญ่เหล่านั้น ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความปกครอง แต่ในภาวะการณ์ปัจจุบัน การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมิได้อยู่ในขอบเขตของการกระทำความผิดทางศีลธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น แต่

^๑สมพร อมรชัยนพคุณ, กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

ก้าวล่วงถึงขั้นการกระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง โดยจะเห็นได้จากข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางสื่อมวลชน หลากหลายแขนง มักปรากฏข่าวคราวเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กและเยาวชนในทางที่เสียหาย ไม่สมควร และผิดกฎหมายเสมอ เช่น การเสพและค้า หรือลักลอบขนยาเสพติด การยกพวกตีกันของกลุ่ม นักศึกษาระหว่างสถาบัน การก่อคดีข่มขืน เรื่อยไปจนถึงกระทั่งการก่อคดีฆาตกรรม หลายต่อหลายครั้ง ที่การกระทำของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ มักเป็นที่วิจารณ์ทั่วไปในหมู่ของประชาชนถึงพฤติกรรมที่ โหดเหี้ยมผิดวิสัยของเด็กและเยาวชน แต่ในขณะที่เดียวกัน เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ก็กระทำ ไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ถึงผลที่จะตามมา แต่ในบางครั้งก็เกิดจากการบังคับ ชูเชื้อ ชักจูง หลอกให้กระทำ จากบุคคลอื่น^๒

โดยภาพรวมแล้ว ผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด แม้ในลักษณะเดียวกับเด็กและเยาวชน แต่ความผิดรู้ผิด ชอบชั่วดี ประสบการณ์ การควบคุมยับยั้งตนมิให้กระทำความผิดย่อมมีมากกว่าเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ควรจะได้รับ การปฏิบัติที่นุ่มนวลกว่าผู้ใหญ่ แม้จะมีความประพฤติที่เสียหายจนถึง การกระทำความผิดกฎหมายบ้านเมืองก็ตาม การใช้มาตรการทางกระบวนการยุติธรรมเฉกเช่นเดียวกับ ผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด ถือว่าเป็นการไม่สมควร ไม่ยุติธรรม และอาจจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ตัวเด็ก และเยาวชนเหล่านั้นมากกว่าผลดี ประเทศบางประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น รวมทั้งประเทศไทย จึงได้กำหนดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ทำผิดกฎหมายแตกต่างจากที่ปฏิบัติกับ ผู้ใหญ่ในบางเรื่องตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้มีนโยบายที่จะนำเอาวิธีการประชุมครอบครัวและ ชุมชนมาใช้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้กับคดีที่อัตราโทษจำคุก ๓-๕ ปี สำหรับการกระทำผิด ครั้งแรก เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องรู้สำนึกผิดและรับสารภาพ ผู้เสียหายยินยอมให้มีการบรรเทา ผลร้าย มีการชดเชย นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องเป็นเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาส่วนตัว มีปัญหาครอบครัวน้อย หรือไม่มีปัญหาเลย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องมีศักยภาพและสามารถ ที่จะบำบัดแก้ไขให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้ เช่น เป็นนักเรียน หรือทำงานรวมทั้งครอบครัว โดยเฉพาะ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องมีแผนการแก้ไขที่ชัดเจน ส่วนประเภทคดีจะต้องไม่ใช่คดีนโยบาย หรือเป็นคดีที่ไม่รุนแรง ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์สำหรับนำมาพิจารณาในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้

จากนโยบายและหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้มีคำสั่ง ให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด

^๒พิมลมาศ ศิลาานุภาพ, “การนำมาตรการในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ แก้ปัญหา เด็กและที่กระทำความผิด”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๖, หน้า ๓๕.

ร้อยเอ็ด ได้เริ่มดำเนินการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับคดีเด็กและเยาวชน โดยให้เป็นไปตามระบบและวิธีการที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้กำหนดขึ้น ซึ่งกรมพินิจฯ ได้มีการดำเนินการให้ความรู้และอบรมบุคลากรไปแล้ว และได้ให้คำสั่งให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ เป็นต้นไป นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด ร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด ร้อยเอ็ด

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางการสมรส

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

๒. ด้านบุคลากร

๓. ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครองของผู้เสียหายในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๐๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครองของผู้เสียหายในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตกลงยินยอมรับข้อตกลงในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan^๓ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๐ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๔.๑ ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔.๒ ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔.๓ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

---

^๓บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕), หน้า ๔๐.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด และผู้ปกครองของผู้เสียหายในคดีที่อัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ พอใจ หรือประทับใจ ที่เกิดขึ้นของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน หมายถึง ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ แนวทางและกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน ระบบและวิธีการที่กำหนดไว้ เพื่อต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพ สิทธิ และผลประโยชน์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กและเยาวชน ผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย

ด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรผู้ประสานการประชุม มีความรู้ความสามารถ มีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญต่อการจัดประชุม ปฏิบัติต่อครอบครัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายทุกกลุ่มด้วยความเท่าเทียมกัน และบุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนคดีที่รับผิดชอบ

ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง วันเวลาที่จัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความเหมาะสม อาคาร สถานที่ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความเหมาะสม สถานที่ให้บริการฟื้นฟูความเสียหาย มีความสะดวกในการเดินทางขอรับบริการ อุปกรณ์ เครื่องมือ มีความทันสมัยเหมาะสมกับการใช้งาน และเอกสารในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความชัดเจน

การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน หมายถึง เป็นกระบวนการที่ผู้ต้องหาร่วมกับผู้เสียหาย และครอบครัว ชุมชน ได้ร่วมประชุมกันเพื่อกำหนดวิธีการเยียวยาภายใต้การดูแลของรัฐที่ประเทศไทยเลือกนำมาใช้โดยจะปรับให้เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและสมาชิกในครอบครัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเด็กในการจัดการแก้ไข ฟื้นฟูความเสียหาย

การแก้ไขปัญหา หมายถึง การนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการจัดการแก้ไข ฟื้นฟูความเสียหายของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด

เด็ก หมายถึง บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง การกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชนตามความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา และการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ฟื้นฟู หมายถึง ทำให้ดีขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จ

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

๒.๓ การกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน

๒.๔ สภาพพื้นที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

โดยทั่วไปการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจมักจะศึกษาในภาพสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติ และมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในมิติหลัง ซึ่งมีผู้กล่าวถึงแนวคิดนี้ไว้จำนวนมากพอควร ในลักษณะใกล้เคียงและสัมพันธ์กับเรื่องทัศนคติ

๒.๑.๑ ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ความหมายโดยรูปศัพท์นั้น ต้องอาศัยจากความหมายของสามัญชน โดยทั่วไปที่เข้าใจกันได้ ในสังคมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า

“พึง” นั้น เป็นคำช่วยกริยาอื่น แปลว่า “ควร” เช่น พึงไป ว่า ควรไป หมายความว่า จำเป็น ซึ่งแปลว่า “ต้อง” ส่วน “พึงใจ” แปลว่า พอใจ ชอบใจ “พอ” คือ เท่าที่ความต้องการ ควรแก่ความต้องการ “พอใจ” คือ สมใจ ชอบใจ เหมาะ”^๑

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓๓๗.

“ความพึงพอใจ” หมายถึง ความต้องการที่บุคคลมุ่งที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการ ตามสถานที่ ตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ที่เป็นเรื่องเฉพาะอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยปัจจัยภายนอกเป็นส่วนร่วมในการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจไปในทิศทางใด โดยมีสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือตัวกำหนดที่สำคัญ ๆ ในทิศทางของการเกิดความพึงพอใจ เช่น สถานที่ เวลา หรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่จะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ความพึงพอใจมีทิศทางเป็นไปในทางใด”^๒

พิทักษ์ ตรุษทิม กล่าวว่า “ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในเชิงในการประมาณค่า ซึ่งจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก”^๓

หลุย จำปาเทศ กล่าวว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการ (Needs) ให้บรรลุเป้าหมายพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็มีความสุข สังกัดได้จากสายตา คำพูดและการแสดงออก”^๔

วิมลลลิตี หรยงกูร ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่สัมพันธ์กับระบบโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึก ดี เลว, พอใจ ไม่พอใจ, สนใจ ไม่สนใจ”^๕

กิตติมา ปรีดีดิลก กล่าวว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และเขาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของเขาได้”^๖

จรัส โพธิ์จันทร์ ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจว่า “เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อหน่วยงานซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางบวก ทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

^๒ประสาธ อิศรปริดา, สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๒๔), หน้า ๓๕.

^๓พิทักษ์ ตรุษทิม, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้า ๒๔.

^๔หลุย จำปาเทศ, จิตวิทยาสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๘.

^๕วิมลลลิตี หรยงกูร, พฤติกรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖), หน้า ๗๔.

^๖กิตติมา ปรีดีดิลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๓๒), หน้า ๕๕.

หน้าที่ กล่าวคือ หากความรู้สึก โน้มเอียงไปในทางบวก การปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพสูง แต่หากความรู้สึก โน้มเอียงไปในทางลบการปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพต่ำ”^๑

อเนก กลยณี กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง “ความรู้สึก หรือเจตคติต่อการทำงานนั้นๆ”^๒

เดวิส ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับผลประโยชน์ที่ได้รับ”^๓

พิน คงพูน กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง “ความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจหรือ เจตคติที่ดี ของบุคคลที่เขาได้รับจากการกระทำนั้นๆ”^๔

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า “เป็นความรู้สึกรวม ของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและ ได้รับการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะ ทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลใน การทำงาน รวมทั้งการส่งผล ต่อความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร”^๕

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า “เป็นความรุนแรงของความต้องการ สำหรับผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง”^๖

^๑ จรัส โพธิ์จันทร์, “ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาภาคเหนือ”, ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์โลก), ๒๕๒๗, หน้า ๔๖.

^๒ อเนก กลยณี, “ความพึงพอใจของนักศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิธีเรียนทางไกลที่มีบทบาทต่อครูประจำกลุ่ม จังหวัดสกลนคร”, รายงานการค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๒, หน้า ๔๑.

^๓ กรชกร ชวติ, “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔, หน้า ๕๖.

^๔ พิน คงพูน, “ความพึงพอใจต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัด ๑๔ จังหวัดภาคใต้”, ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒสงขลา), ๒๕๒๕, หน้า ๓๗.

^๕ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซท, ๒๕๓๕), หน้า ๒๖.

^๖ สมยศ นาวิการ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล, ๒๕๒๒), หน้า ๓๕.

มณี โปธิเสน ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า “เป็นความรู้สึกยินดี เจตคติที่ดีของบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตนทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้นๆ”^{๑๑}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นความรู้สึกที่ดี หรือความประทับใจที่มีต่อการกระทำของบุคคลหรือการทำงานนั้นๆ”^{๑๒}

๒.๑.๒ แนวคิดความพึงพอใจ

เออร์เนส และอิลเจน กล่าวว่า “ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์ และแรงจูงใจ และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ”^{๑๓}

มัลลินส์ กล่าวว่า “ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน เป็นสภาพภายในที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงาน ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ เกิดจากมนุษย์จะมีแรงผลักดันบางประการ ในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการที่ตนเองพยายามจะบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่าง เพื่อจะตอบสนองต่อความต้องการ หรือความคาดหวังที่มีอยู่ และเมื่อบรรลุเป้าหมายนั้นแล้ว ก็จะเกิดความพอใจ”^{๑๔}

อเดย์ และแอนดิสัน นักวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ได้ศึกษาถึงความสำคัญของประชาชนต่อการรักษาพยาบาลในสหรัฐอเมริกา ได้ชี้ถึงปัจจัยพื้นฐาน ๖ ประการ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการมีดังนี้

๑. ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจากบริการ แบ่งออกเป็น

- ๑.๑ การใช้เวลารอคอยในสถานบริการ
- ๑.๒ การได้รับการดูแลเมื่อมีความต้องการ

^{๑๑}มณี โปธิเสน, “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๓, หน้า ๓๒.

^{๑๒}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการปฏิบัติงานของ สข, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๕๖.

^{๑๓}Ernest & Ilgen, Pattern and Growth in Ppersonality, อ้างใน สมรภูมิ ขวัญคุ้ม, “ความพึงพอใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อการจัดสวัสดิการภายในมหาวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร), ๒๕๓๐, หน้า ๕๕.

^{๑๔}เรื่องเดียวกัน.

๑.๓ ความสะดวกที่ได้รับในสถานบริการ

๒. ความพึงพอใจต่อการประสานบริการ

๓. ความพึงพอใจต่ออรรถาธิบายความสนใจของผู้ให้บริการ ได้แก่ การแสดงอรรถาธิบายท่าทางที่ดีเป็นกันเองของผู้ให้บริการ และแสดงความห่วงใยต่อผู้รับบริการ

๔. ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากบริการ

๕. ความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการ ได้แก่ คุณภาพของการดูแลทั้งหมดที่ผู้รับบริการได้รับในทักษะของผู้รับบริการที่มีต่อบริการ

๖. ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ ^{๑๑}

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยทำให้งานประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานที่เกี่ยวกับการให้บริการ นอกจากผู้บริหารจะดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องดำเนินการที่จะทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วย เพราะความเจริญก้าวหน้าของงานบริการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ จำนวนผู้มาใช้บริการ ดังนั้น ผู้บริหารที่ชาญฉลาด จึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัย และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งผู้ปฏิบัติงาน และผู้มาใช้บริการ เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ^{๑๒}

๒.๑.๓ การวัดความพึงพอใจ

บุญเรือง ขจรศิลป์ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ทัศนคติหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัด โดยทั่ว ๆ ไป” ^{๑๓}

พิทช์เกอร์ฮาลด์ และดูแรนท์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบริการสาธารณะว่า เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการให้บริการของหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ถึงการส่งมอบบริการที่แท้จริง และการประเมินผลนี้จะแตกต่างกันไป

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๑๒} สาโรช ไสยสมบัติ, “ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด”, ปรินญาณานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม), ๒๕๓๔, หน้า ๑๕.

^{๑๓} บุญเรือง ขจรศิลป์, สถิติวิจัย ๑, (กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๘), หน้า ๒๖.

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับเกณฑ์ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้ รวมทั้งการตัดสินใจของบุคคลนั้นด้วย โดยการประเมินผลสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ถึงการส่งมอบการบริการ

๒. ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ^๑

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์ นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายความพึงพอใจหลังการให้บริการของหน่วยงานรัฐ ในการศึกษาของเขาว่า “หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่ได้จากการพบปะสอดคล้องกับปัญหาที่มีอยู่หรือไม่ ส่งผลที่ดีและสร้างความภูมิใจเพียงใด”^๒

ภณิกา ชัยปัญญา ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

๑. การให้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ

๒. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

๓. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน^๓

^๑Fitzgerald, Michael R. and Robert F. Durant, **Citizen Evaluation and Urban Management : Service Delivery in Era of Protest**, อ้างใน สมรภูมิ ขวัญคุ้ม, “ความพึงพอใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อการจัดสวัสดิการภายในมหาวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, อ้างแล้ว, หน้า ๖๐.

^๒สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, “พฤติกรรมกรให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การราชการกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๓๐, หน้า ๔๒.

^๓ภณิกา ชัยปัญญา, **ทฤษฎีและพฤติกรรม**, (กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล, ๒๕๔๑), หน้า ๒๗.

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นกระบวนการที่นำเอาผู้เสียหายและเยาวชนผู้กระทำผิดมาพบปะพูดคุยกันและจัดการกับพฤติกรรมกระทำผิดที่เกิดขึ้น การประชุมกลุ่มครอบครัวนี้ มีใช้วิธีการใหม่แต่อย่างใด หากว่ามีรากฐานมาจากวัฒนธรรมประเพณีของชนพื้นเมืองในการจัดการกับเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant) พฤติกรรมในทางทำลาย (Disruptive) หรือพฤติกรรมกระทำที่มีต่อผู้เสียหาย (Victim-Offender Mediation Program) ในหลายด้านอีกด้วย โดยโปรแกรมนี้ได้รับการพัฒนา และใช้ในประเทศตะวันตกหลายประเทศในระยะ ๒๕ ปีที่ผ่านมา

ทฤษฎีจำนวนมากได้รับการพัฒนาเพื่อช่วยในการทำความเข้าใจถึงกระบวนการทำงาน และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มครอบครัวดังที่จะกล่าวต่อไป ทั้งนี้ผู้ประสานการประชุมพึงตระหนักด้วยว่าไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่เป็นหลักในการอธิบายการประชุมกลุ่มครอบครัวได้อย่างตายตัว ดังนั้น ผู้ประสานงานการประชุมจึงควรพยายามทำความเข้าใจกับทฤษฎีต่าง ๆ แต่ไม่ยึดติดกับตัวทฤษฎีจนเกินไปในการปฏิบัติจริง ^{๒๓}

๒.๒.๑ นิยามความหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง ปรัชญา แนวคิด และกระบวนการวิธีปฏิบัติต่อความขัดแย้ง พฤติกรรมไม่พึงประสงค์และอาชญากรรม โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรม และชุมชนที่ได้รับผลกระทบเป็นหลัก ซึ่งกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์จะสร้างความตระหนักต่อความขัดแย้ง หรือความเสียหาย เยียวยาความเสียหายและความสัมพันธ์ของคู่กรณีและสร้างแผนความรับผิดชอบหรือข้อตกลงในการนำไปสู่ความสมานฉันท์ในสังคม ^{๒๔}

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการอำนวยความสะดวกที่มีเป้าหมายสุดท้ายให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ได้กลับคืนสู่สภาพดีดั้งเดิม อันเป็นกระบวนการที่สร้างความสมานฉันท์ทำให้เกิดการฟื้นฟูสัมพันธ์ระหว่างเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิด โดยมีหลักการว่า ควรเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นทางการ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มาพบปะกันในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความปรองดอง ส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้สำนึกผิด ได้ชดใช้ และส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ^{๒๕}

^{๒๓} จูติภรณ์ อุเทนสุด, กรอบแนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัว, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๔๗), หน้า ๒๗.

^{๒๔} จูจาร์ตน์ เอื้ออำนวย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการทัศนกระบวนการยุติธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๔๘), หน้า ๔๗.

^{๒๕} กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : ทางเลือกสำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสนับสนุนการวิจัย), ๒๕๔๕, หน้า ๒๖.

โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางเลือก ไม่ใช่เป็นการทดแทนกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การสร้างความสำนึกผิด เยียวยาและฟื้นฟูความเสียหาย ผดุงความยุติธรรมแก่ชุมชน แนวคิดเชิงทฤษฎีก็คือ เน้นการจัดให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำผิดทางอาญา ซึ่งได้แก่ ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ชุมชน และผู้กระทำผิด ได้ร่วมมือกันโดยตรงในการจัดการและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งรวมทั้งการฟื้นฟูหรือเยียวยาความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เหยื่ออาชญากรรมด้วย โดยกระบวนการที่สนับสนุนความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้แก่ ฟื้นฟูเหยื่ออาชญากรรม และชุมชนมากกว่าการลงโทษ เหยื่ออาชญากรรม มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ผู้กระทำผิดรับผิดชอบและเยียวยาให้แก่ผู้ที่ได้รับผลร้าย โดยเน้นหนักและให้ความสำคัญแก่การที่ผู้กระทำผิดยอมรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำรวม ทั้งการแก้ไขมากกว่าการลงโทษที่รุนแรง ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงความรับผิดชอบของชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำผิด

หลักการและแนวคิดของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นความยุติธรรมเพื่อสังคม โดยส่วนรวม ที่มุ่งเน้นความเอื้ออาทร และสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นระหว่างเหยื่ออาชญากรรม และผู้กระทำผิด ตลอดจนชุมชนหรือสังคม โดยส่วนรวม

๑. หลักเกณฑ์สำคัญ ๕ ประการ ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

๑.๑) เน้นที่ความเสียหายและความต้องการของผู้เสียหายอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากความเสียหายนั้น รวมทั้งความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้กระทำความผิด

๑.๒) จัดการกำหนดภาระหน้าที่ในการแก้ไขซึ่งเป็นผลมาจากการทำให้เกิดความเสียหายนั้น (ได้แก่ ภาระหน้าที่ของผู้กระทำผิด รวมทั้งภาระหน้าที่ของชุมชนและของสังคมในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายด้วย)

๑.๓) ใช้กระบวนการเปิดให้เข้ามามีส่วนร่วม และเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมีอยู่ในกระบวนการนั้น

๑.๔) ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียในสถานการณ์นั้นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด สมาชิกของชุมชน และสังคม

๑.๕) พยายามหาทางทำสิ่งที่เสียหายไปให้กลับคืนดีดังเดิม ^{๒๖}

^{๒๖} วันชัย รุจนวงศ์, “Restorative justice The little book of Restorative justice of Howard Rohr good books intercourse”, ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๐, <http://www.djop.moj.go.th/arti3.html> (25 June 2005)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ใช้ในต่างประเทศมีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและมีชื่อเรียกหลากหลาย แต่จะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ความสำคัญก็คือ การสร้างความปรองดองของทุกฝ่าย

๒. รูปแบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ แบ่งได้ ๔ รูปแบบ ได้แก่

๒.๑) การไกล่เกลี่ย “เหยื่อ” และ “ผู้กระทำผิด” (Victim-Offender Mediation หรือ VOM) การไกล่เกลี่ยระหว่างผู้เสียหาย และผู้กระทำผิดมีความแตกต่างกันกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เนื่องจาก การไกล่เกลี่ยแบบเดิมเป็นการตกลงกันเพื่อหาทางประนีประนอมยอมความของคู่ความ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการดำเนินการหาทางในการบรรเทาความรุนแรงของการลงโทษ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย หรือความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรม แต่การไกล่เกลี่ยในความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่ให้เหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดมาพบกันในสถานที่ที่ปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบ (Accountable) โดยการช่วยเหลือและชดใช้ความเสียหายจากอาชญากรรมต่อเหยื่ออาชญากรรม และการชดใช้นี้ไม่จำเป็นต้องตีค่าเป็นเงินเสมอไป โดยมีผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ (Trained Mediator) เป็นผู้ช่วยให้กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยดี เพื่อเปิด โอกาสให้เหยื่ออาชญากรรมได้พูดหรือแสดงให้ผู้กระทำผิดได้รับรู้ว่า ผลจากการกระทำผิดของเขาได้ก่อให้เกิดผลร้ายอะไรอย่างไรบ้าง ได้ถามผู้กระทำผิดตามความต้องการ ได้มีส่วนในการกำหนดหรือวางแผนเพื่อให้ผู้กระทำผิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของเขา โดยตรง ตระหนักรับรู้ในผลร้ายที่เกิดจากการกระทำของเขา และมีส่วนร่วมในการวางแผนชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้รู้จักกันและเข้าใจกันมากขึ้น

๒.๒) การประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing หรือ FGC) ผู้เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย สมาชิกในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด ได้แก่ เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด เพื่อน และผู้ช่วยเหลือหลัก (Key Supporters) ของทั้งสองฝ่าย เพื่อตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีคนกลางทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือการดำเนินการ (Facilitator) ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมด้วยความสมัครใจ เจตนาของการประชุมกลุ่มครอบครัว ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบและต้องการแก้ไขการกระทำผิดของตนเอง การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้กระทำผิดเข้าใจถึงความเลวร้ายของการกระทำของตน และเข้าใจความรู้สึกของผู้เสียหายและอาจมี โอกาสเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย โปรแกรมที่จัดภายใต้แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเน้นความรับผิดชอบต่อโดยตรงของผู้กระทำ

ผิด สิทธิของผู้เสียหาย และการให้ความช่วยเหลือ การให้สมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้อง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหายและผู้กระทำผิด^{๒๓}

๒.๓) การพิจารณาแบบล้อมวง (Sentencing Circles) หรือการพิพากษาโต๊ะกลมเป็นการพัฒนามาจากการลงโทษตามจารีตประเพณีและการแสดงความปรองดองของชาวพื้นเมืองในอเมริกา และชาวอเมริกันอินเดียนในสหรัฐอเมริกา การพิพากษาโต๊ะกลมเรียกอีกอย่างว่า (Peacemaking Circle) วงจรการสร้างสันติภาพ โดยเริ่มโครงการนำร่องที่ Minnesota การพิพากษาโต๊ะกลมใช้สำหรับผู้กระทำผิดทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การพิพากษาโต๊ะกลมเป็นกลยุทธ์บูรณาการองค์รวมที่ไม่เพียงแต่คำนึงถึงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเท่านั้น หากยังคำนึงถึงความต้องการของเหยื่ออาชญากรรม ครอบครัว และชุมชนอีกด้วย ภายใต้โต๊ะกลม เหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิดครอบครัวและเพื่อนของทั้งสองฝ่าย บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานบริการสังคม และผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนซึ่งมีส่วน ได้เสีย ต้องพูดคุยออกมาอย่างจริงจัง เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบในการวางแผนการพิพากษาที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย^{๒๔}

๒.๔) คณะกรรมการบูรณาการชุมชน (Community Reparative board) คณะกรรมการบูรณาการชุมชนเป็นกลุ่มคนเล็กๆ มีการเตรียมตัวในการทำหน้าที่โดยการเข้ารับการศึกษาอบรมอย่างเข้ม มีการพบปะเผชิญหน้ากับผู้กระทำผิดที่ศาลมีคำสั่งให้เข้าสู่กระบวนการนี้ โดยคณะกรรมการจะมีมาตรการลงโทษเป็นที่ยอมรับร่วมกันกับผู้กระทำผิด มีการติดตามว่าผู้กระทำผิดทำตามเงื่อนไขที่ลงโทษไว้หรือไม่ และรายงานผลต่อศาล ซึ่งวิธีการประชุมของคณะกรรมการนั้นจะมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการกระทำผิดและผลร้ายที่ตามมา จากนั้นคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดการลงโทษที่เหมาะสม โดยผู้กระทำผิดยินยอม ต่อมาผู้กระทำผิดต้องรายงานการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ต่อศาล เมื่อครบกำหนดคณะกรรมการก็จะรายงานการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ต่อศาล และหน้าที่ของคณะกรรมการก็สิ้นสุดลงมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

^{๒๓} จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย), ๒๕๔๘, หน้า ๑๒๑-๑๒๕.

^{๒๔} จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, “ยุติธรรมชุมชน : กรอบแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติในสังคมไทย”, ใน เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรชุดการเรียนรู้ยุติธรรมชุมชน โครงการบูรณาการและเสริมสร้างศักยภาพด้านยุติธรรมชุมชน ชุดโครงการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนในจังหวัดนำร่อง ๑๗ จังหวัด, รวบรวมและจัดพิมพ์โดย กระทรวงยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๔๕) : ๑๓.

สำหรับเด็กกระทำผิด ว่าขึ้นอยู่กับความร่วมมือด้วยความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เสียหาย ชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญ ๓ ประการ คือ

ประการแรก ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมมีความสมัครใจ ต้องการให้ผู้กระทำผิดแสดงความรับผิดชอบในการกระทำ

ประการที่สอง ตำรวจและศักยภาพชุมชนต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑) ตำรวจของชุมชน ชุมชนคิดว่าเด็กเป็นสมบัติของชุมชน เป็นสมบัติของชาติบ้านเมือง เมื่อเด็กมีปัญหา ชุมชนและสังคมต้องเข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้น ด้วยจิตสำนึกเช่นนี้ก็จะเอื้ออำนวยต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

๒) ศักยภาพของชุมชน พิจารณาว่าชุมชนเข้มแข็งหรือไม่ พลเมืองมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะแก้ปัญหาสังคม และช่วยงานสาธารณะหรือไม่

ความหมายของชุมชนในที่นี้ คือ ชุมชนที่มีความรู้สึกนึกคิดของความเป็นชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน มีการประชุมพบปะสังสรรค์กันด้วยกิจกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสังคมซึ่งมีลักษณะของความเป็นชุมชนตามหน้าที่ (Functional Community)

ประการที่สาม บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต้องยอมรับศักยภาพของชุมชนและยินยอมลดทอนอำนาจให้ชุมชน เมื่อบทบาทของชุมชนเพิ่มขึ้น บทบาทของรัฐก็ต้องลดน้อยลง

อาจสรุปประเด็นสำคัญเปรียบเทียบให้เห็นทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก กับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์^๒ ได้ดังนี้

^๒จากรุวรรณ ริสาเซ็น, “การศึกษางานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๑๕, หน้า ๒๖.

ตารางแสดง การเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกันสองแบบ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
๑. อาชญากรรมเป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดกฎหมายและต่อรัฐ	๑. อาชญากรรมเป็นการล่วงละเมิดต่อความสัมพันธ์ของประชาชน
๒. การล่วงละเมิดนั้นก่อให้เกิดความผิด	๒. การล่วงละเมิดก่อให้เกิดภาระหน้าที่
๓. ความยุติธรรมต้องการให้รัฐเข้าไปกำหนดผู้ที่ต้องถูกดำเนินคดี (ผู้ที่ทำผิด) และทำให้ผู้นั้นได้รับความเจ็บปวด (เป็นการลงโทษ)	๓. ความยุติธรรมต้องรวมเอาผู้เสียหายผู้ต้องหาและสมาชิกในชุมชนโดยมีความพยายามที่จะแก้ไขให้กลับคืนดี
๔. ศูนย์กลางความสนใจอยู่ที่ผู้กระทำผิดจะได้รับการตอบแทนอย่างเหมาะสมกับการกระทำผิด	๔. ศูนย์กลางความสนใจอยู่ที่ความต้องการของผู้เสียหาย ความรับผิดชอบของผู้ต้องหาในการแก้ไขความเสียหาย

ตารางแสดง การเปรียบเทียบคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมที่ต่างกัน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
๑. กฎหมายข้อไหนที่ถูกละเมิด	๑. ใครได้รับความเสียหายบ้าง
๒. ใครเป็นคนละเมิดกฎหมายนั้น	๒. ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องคืออะไร
๓. ผู้ละเมิดกฎหมายควรได้รับโทษอย่างไร	๓. เป็นภาระหน้าที่ของใครในการแก้ไขความเสียหาย

๓. การประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing หรือ FGC)

๓.๑ การประชุมกลุ่มครอบครัว

การประชุมกลุ่มครอบครัวในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน หรือที่เรียกย่อว่า FGC (Family Group Conference) เป็นกระบวนการตัดสินใจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ (นอกเหนือจากบุคคลอื่น) ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ (ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิด) สมาชิกในครอบครัวของเขา และผู้เสียหายจากการกระทำนั้นและผู้ที่มาสนับสนุนด้านกำลังใจให้ผู้เสียหาย (ซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้เสียหาย)

การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และในกรณีที่มีการยอมรับว่าได้กระทำความผิดจริง จะได้จัดทำแผนการดำเนินการซึ่งจะต้องทำให้แน่ใจว่า

๑) เด็กหรือเยาวชนนั้นต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดของตนเอง

๒) จะต้องนำผลประโยชน์ของผู้เสียหายเข้ามาพิจารณา

๓) มาตรการใด ๆ ที่นำมาใช้กับการกระทำผิดจะต้องเป็นมาตรการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว ชุมชน และเสริมสร้างให้ครอบครัวสามารถพัฒนาวิธีการของครอบครัวหรือชุมชนเอง ในการจัดการกับการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้น

๔) หลักการในกฎหมาย พระราชบัญญัติเด็ก เยาวชนและครอบครัว (YCPEF) จะได้รับการปฏิบัติตาม^{๓๐}

การประชุมกลุ่มครอบครัวจะมีผลตามกฎหมายต้องจัดขึ้นตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย การที่จะให้ผู้เข้าร่วมในการประชุมสามารถพูดได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องกลัวว่าสิ่งที่พูดไป จะถูกนำมาใช้ในทางที่เป็นผลร้ายกับผู้พูดในภายหลังหรือถูกนำมาพิมพ์เผยแพร่ จะต้องมีการห้ามไม่ให้ นำเอาข้อมูลที่มีการพูดในที่ประชุมไปใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาลหรือห้ามตีพิมพ์เผยแพร่

๓.๒ หลักการ

พระราชบัญญัติว่าด้วยเด็ก เยาวชนและครอบครัว ได้กำหนดหลักการประชุมกลุ่มครอบครัวไว้ ซึ่งสรุปหลักการสำคัญได้ดังนี้

ก. หากมีทางเลือกอย่างอื่นในการจัดการกับเด็กหรือเยาวชนนั้นแล้ว ไม่ควรดำเนินการตามกระบวนการในพระราชบัญญัตินี้กับเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข. ไม่ควรมีการดำเนินการตามกระบวนการนี้เพื่งเพื่อจัดให้มีความช่วยเหลือหรือจัดบริการให้ตามความต้องการที่จำเป็นของเยาวชนและครอบครัวเพื่อทำให้สวัสดิการของเยาวชนหรือครอบครัวนั้นดีขึ้นเท่านั้น

ค. มาตรการที่นำมาใช้จะต้องได้รับการวางรูปแบบเพื่อสร้างให้ครอบครัวเข้มแข็งขึ้น และช่วยครอบครัวให้พัฒนาความสามารถในการจัดการกับปัญหาเยาวชนในครอบครัวนั้นที่กระทำผิด

ง. เยาวชนควรจะอยู่กับครอบครัวและชุมชน หากเป็นไปได้หากไม่เป็นภัยกับความปลอดภัยของชุมชนนั้น

^{๓๐} ประธาน วัฒนวาณิชย์, กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๒.

จ. อายุของเด็กและเยาวชนถือเป็นเหตุบรรเทาโทษในกรณีที่มีการพิจารณาโทษที่จะลงต่อเยาวชนที่กระทำผิดและประเภทของโทษที่จะลงด้วย

ฉ. โทษที่จะลงจะต้องถูกกำหนดให้เป็นไปในทางที่จะรักษา และส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้กระทำผิด โดยให้อยู่กับครอบครัวให้มากที่สุด และต้องมีลักษณะที่เป็นการจำกัดเสรีภาพให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเหมาะสมกับโทษเท่านั้น

ช. มาตรการใดก็ตาม ที่นำมาใช้ลงโทษกับเด็กจะต้องคำนึงประโยชน์ของผู้เสียหายด้วยเสมอ^{๓๑}

๓.๓ การส่งคดีต่อมาเพื่อให้เข้ากระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว

การส่งเด็กหรือเยาวชนต่อมาเพื่อให้เข้ามาสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว อาจทำได้หลายทาง^{๓๒} ดังต่อไปนี้

ก. เด็กที่อายุระหว่าง ๑๐-๑๓ ปี

๑) พื้นฐาน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความกังวลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เนื่องมาจากการกระทำผิดของเด็กนั้น และเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะจำเป็นจะต้องให้เด็กเข้าสู่กระบวนการ เนื่องจากเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครอง

๒) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ส่งคดีต่อมาหลังจากที่ได้หารือกับผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนแล้ว

๓) การดำเนินการ เมื่อพิจารณาว่าการที่เด็กกระทำผิดนั้น เด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองหรือไม่ และหากจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครอง ที่ประชุมต้องตัดสินใจจัดทำคำแนะนำและกำหนดแผนการให้นำไปปฏิบัติด้วย

๔) ระยะเวลาที่กำหนด จะต้องจัดประภายใน ๒๑ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่เริ่มจัดประชุม เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ

ข. เยาวชนที่อายุระหว่าง ๑๔-๑๖ ปี ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

๑) พื้นฐาน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวหาว่าเยาวชนได้กระทำความผิด เยาวชนนั้นไม่ถูกจับกุม และเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่า เพื่อประโยชน์สาธารณะจะต้องให้เด็กเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย การส่งเรื่องมาในลักษณะนี้เรียกกันทั่วไปว่าเป็นการส่งเรื่องมาโดยมีความตั้งใจที่จะตั้งข้อหาให้กับเยาวชนนั้น

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๒} ยูพา วงศ์ไชย, การศึกษากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๔-๓๕.

๒) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ส่งเรื่องมา หลังจากที่ได้หารือกับผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนแล้ว

๓) การดำเนินการ เมื่อพิจารณาว่าเยาวชนนั้นรับว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ และควรถูกฟ้องต่อศาลหรือไม่ หรือมีวิธีทางเลือกอื่นที่จะจัดการกับปัญหานั้น และหากมีทางเลือกอื่นที่ประชุมต้องตัดสินใจจัดทำคำแนะนำและกำหนดแผนการให้นำไปปฏิบัติด้วย

๔) ระยะเวลาที่กำหนด จะต้องจัดประชุมภายใน ๒๑ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่เริ่มจัดการประชุม เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ

ค. เยาวชนที่ถูกควบคุมตัวและปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำความผิด

๑) พื้นฐาน เมื่อเยาวชนนั้นปรากฏตัวต่อหน้าศาล ปฏิเสธความผิดและศาลมีคำสั่งให้อยู่ในความดูแลของอธิบดีผู้ควบคุมตัวเยาวชน (Director General)

๒) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมฯ ศาลสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

๓) การดำเนินการ เพื่อจัดทำคำแนะนำต่อศาลเกี่ยวกับการควบคุมตัวเยาวชนนั้น ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดี

๔) ระยะเวลาที่กำหนด จะต้องจัดประชุมภายใน ๗ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน ๗ วัน นับแต่เริ่มจัดการประชุม เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ

ง. เยาวชนที่ปรากฏตัวในศาลและไม่ปฏิเสธการกระทำความผิด

๑) พื้นฐาน เยาวชนปรากฏตัวต่อหน้าศาลไม่ว่าจะ โดยถูกจับหรือ โดยหมายเรียก และไม่ปฏิเสธการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา

๒) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมฯ ศาลสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

๓) การดำเนินการ เพื่อพิจารณาว่าเยาวชนนั้นรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ และควรได้รับการจัดการอย่างไร โดยศาลหรือมีวิธีการทางเลือกอย่างอื่นที่จะจัดการกับกรณีนั้น ที่ประชุมต้องตัดสินใจจัดทำคำแนะนำและการกำหนดแผนการปฏิบัติ

๔) ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเยาวชนนั้นถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมภายใน ๗ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน ๗ วัน นับแต่วันเริ่มจัดการประชุม เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ

ถ้าเยาวชนนั้นไม่ถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมภายใน ๑๔ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน ๗ วัน นับแต่วันเริ่มจัดการประชุม เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ

จ. กรณีที่มีการพิจารณาคดีแล้วพบว่าเยาวชนได้กระทำผิดจริง

๑) พื้นฐาน เยาวชนปรากฏตัวต่อหน้าศาลปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิดและศาลได้พิจารณาคดีแล้ว ได้ความว่า เยาวชนนั้น ได้กระทำผิดจริง

๒) การส่งคดีต่อมาเพื่อให้มีการประชุมฯ ศาลสั่งให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรม สำหรับเยาวชนให้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

๓) การดำเนินการ เพื่อพิจารณาว่าควรดำเนินการกับเยาวชนนั้นอย่างไรสำหรับความผิดที่ได้กระทำ ที่ประชุมต้องตัดสินใจจัดทำคำแนะนำและการกำหนดแผนการปฏิบัติ

๔) ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเยาวชนนั้นถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมภายใน ๗ วัน และต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่เริ่มจัดประชุม เว้นในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ ถ้าเยาวชนนั้นไม่ถูกควบคุมตัวจะต้องจัดประชุมภายใน ๑๔ วัน และต้องดำเนินการประชุมให้เสร็จสิ้นภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่เริ่มจัดประชุม เว้นแต่มีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ ^{๓๓}

๓.๔ บุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัว

พระราชบัญญัติฯ กำหนดไว้ว่าบุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัว ได้แก่

๑) เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด
๒) บุคคลทุกคนที่เป็นบิดา มารดา ผู้ปกครอง ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก หรือเยาวชนนั้น

๓) สมาชิกในครอบครัวชาย หรือสมาชิกในชุมชน

๔) ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจ

๖) ผู้เสียหายและผู้ที่มาสนับสนุนด้านกำลังใจให้ผู้เสียหายหรือผู้แทนของผู้เสียหาย

๗) ที่ปรึกษากฎหมายของเยาวชน

๘) ผู้แทนองค์กรในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้จัดการประชุม

๙) บุคคลที่ครอบครัว หรือที่ประชุมกลุ่มครอบครัวต้องการให้เข้าร่วมประชุมในกลุ่มครอบครัวด้วย

๑๐) จะห้ามบุคคลผู้มีสิทธิเหล่านี้ไม่ให้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวไม่ได้

๓.๕ การเตรียมการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

ในการจัดเตรียมการประชุม พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรม เพื่อเยาวชนกระทำการ ดังต่อไปนี้

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน.

๑) ปรึกษาหารือกับเยาวชน ครอบครัวของเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เสียหายเพื่อกำหนด
นัดวันเวลา

๒) จัดทำบันทึกความเห็นของผู้ที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุม

๓) เตรียมการให้แน่ใจว่ามีข้อมูลทุกอย่าง และคำแนะนำพร้อมสำหรับการประชุมนั้น^{๓๔}

๓.๕.๑ แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมการประชุมกลุ่มครอบครัว

การเตรียมการประชุมอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประชุม
กลุ่มครอบครัว การเตรียมการประชุมที่จำเป็น รวมถึงการกำหนดตัวผู้ที่มีสิทธิเข้าร่วมการประชุม การให้
ข้อมูลอย่างครบถ้วนแก่เยาวชน ครอบครัวของเยาวชนและผู้เสียหายถึงสิทธิและหน้าที่ ความสำคัญและ
บทบาทของแต่ละฝ่ายในการประชุม และกระบวนการในการดำเนินการประชุมด้วย และการเตรียมการ
ยังเป็นการให้ โอกาสให้ผู้ประสานงานฯ ในการทำให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุม มีความเชื่อถือและไว้วางใจ
ในตัวผู้ประสานงานฯ ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความเป็นธรรม ไม่ได้เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัย
ความคิด และเป็นผู้ที่เอาใจใส่ต่อความรู้สึกและความห่วงใยของผู้เข้าร่วมการประชุม

๑) การสัมภาษณ์เยาวชน

การพบปะกับเยาวชนมักจะทำโดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเยาวชนอยู่ด้วย แต่มีบ่อยครั้ง
ที่จำเป็นต้องมีการพูดคุยกับเยาวชนเพียงลำพัง กรณีพบโดยลำพังนี้เป็นเรื่องที่ทำเป็นอย่างยิ่งในกรณี
ที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างเยาวชนกับพ่อแม่ หรือกรณีที่การกระทำผิดนั้นเป็นการกระทำต่อ
พ่อแม่ของเยาวชนนั่นเอง

๒) การสัมภาษณ์ครอบครัวของเยาวชน

การพบปะกับครอบครัวของเยาวชนเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ให้สมาชิกในครอบครัวของเยาวชน
เข้าร่วมในการประชุมในวงกว้าง แต่บ่อยครั้งที่ระยะทางเป็นอุปสรรคในการเดินทางไปพบปะกับครอบครัว
และญาติของเยาวชน ในกรณีเช่นนั้นการติดต่อก็อาจทำได้โดยการ ใช้โทรศัพท์แทนการไปพบปะด้วย
ตนเอง บ่อยครั้งที่พ่อแม่ของเยาวชนจะรับหน้าที่ในการติดต่อกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว และ
ปรึกษาหารือกับบุคคลเหล่านั้นในเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัวที่จะเข้าร่วม ในกรณีเช่นนี้พ่อแม่ของ
เยาวชนจะให้รายละเอียดที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวแก่ผู้ประสานงานฯ เพื่อติดตาม โดยการส่งจดหมาย
เชิญให้มาเข้าร่วมการประชุม

๓) การสัมภาษณ์ผู้เสียหายและผู้สนับสนุนด้านกำลังใจให้ผู้เสียหาย

นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งสืบสวนสอบคดีแล้ว ผู้ประสานงานฯ มักจะเป็นพนักงาน
เจ้าหน้าที่ของรัฐคนถัดมาที่พบกับผู้เสียหายหลังจากที่เกิดการกระทำผิด ดังนั้นแล้ว จึงสำคัญอย่างยิ่ง

^{๓๔} ศาลเยาวชนและครอบครัว, “เอกสารแนะนำศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจคุ้มครองเด็ก”,
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, (ยึดสำเนา).

ที่ผู้ประสานงานฯ ต้องพบด้วยตัวเองกับผู้เสียหายและผู้สนับสนุนผู้เสียหายที่ผู้เสียหายต้องการให้เข้าร่วม ในการประชุมด้วย การพบปะกันนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้พูดถึงการกระทำความคิด และ ผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้ประสานงานฯ ยังมีโอกาสอธิบายถึงกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว และช่วยผู้เสียหายในการพิจารณาผลที่เป็นไปได้จากการประชุมครอบครัวนั้น

๓.๕.๒ การกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

ควรจัดประชุมกลุ่มครอบครัวในเวลาและวันที่สะดวกกับเขวชน ครอบครัวของผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าร่วมในการประชุม ซึ่งมักจะหมายความว่า เป็นเวลาที่ไม่ตรงกับเวลาเรียน หรือเวลาทำงานตามปกติ สถานที่ตำรวจหรือที่ทำการศาลเป็นสถานที่ซึ่งไม่เหมาะในการจัดประชุมฯ ผู้เสียหายอาจมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมมากขึ้น หากจัดการประชุมในสถานที่ที่เป็นกลางซึ่งไม่เป็นพื้นที่ ของคู่กรณีฝ่ายใด เนื่องจากเหตุผลว่าผู้เสียหายรู้สึกปลอดภัยและสะดวกใจที่จะเข้าร่วมการประชุมฯ^{๓๕}

๓.๖ การจัดประชุมกลุ่มครอบครัว

๓.๖.๑ การเปิดการประชุมกลุ่มครอบครัว

ในการเปิดประชุมมักจะทำ โดยมีพิธีการทางวัฒนธรรม เช่น อาจมีพิธีการเปิดตามแบบ ประเพณีของชนเผ่ามารี โดยจะมีพิธีต้อนรับทุกคนที่เข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ประสานงานฯ ต้องให้แน่ใจว่าได้มีการแนะนำผู้เข้าร่วมประชุมฯ ทุกคน เพื่อให้แต่ละคนซึ่งมีต่อการกระทำความคิดต่อเขวชน หรือต่อผู้เสียหาย

ผู้ประสานงานฯ จะมีโอกาสที่จะให้ข้อมูลซ้ำอีกครั้งจากที่ได้ให้ไปแล้วในขั้นการเตรียมการ โดยเฉพาะในเรื่อง

- ๑) ขั้นตอนกระบวนการการประชุมที่จะต้องดำเนินการ
- ๒) หลักการในพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับในการประชุม
- ๓) การประชุมที่มีลักษณะเป็นการประชุมลับ
- ๔) หน้าที่ของผู้ประสานงานฯ ซึ่งจะมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการประชุม เพื่อให้ที่ประชุมได้บรรลุข้อตกลงในเรื่องสิ่งที่จะเกิดขึ้นอันเป็นผลต่อเนื่องจากการกระทำ ความคิด

๓.๖.๒ พิจารณาว่าเขวชนยอมรับว่าได้กระทำผิดหรือไม่

ตามการปฏิบัติปกติผู้ประสานงานฯ จะต้องขอร้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้เริ่ม โดยการอ่าน ความผิดและข้อเท็จจริง โดยย่อของการกระทำความคิด แล้วผู้ประสานงานฯ จะถามเขวชนว่า จะยอมรับว่าได้กระทำผิดตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ถามหรือไม่ ถ้าเขวชนไม่ยอมรับว่าได้กระทำผิด

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน.

การประชุมก็จะสิ้นสุดลง และคดีจะถูกส่งต่อไปยังศาลเพื่อให้พิจารณาว่าจะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่หากเขาวนยอมรับว่าได้กระทำผิดจริง จึงดำเนินการประชุมต่อไป

๓.๖.๓ การเล่าข้อมูลสู่กันฟัง/การเล่าเรื่อง

ในขั้นตอนนี้ของการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนจะเล่าเรื่องในส่วนของตนเองให้ที่ประชุมฟังความมุ่งหมายในการให้เล่าเรื่องนั้น เพื่อดึงเอาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำผิด และผลกระทบจากการกระทำผิดของเขาวนที่มีต่อผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนให้ปรากฏออกมา แต่ละคนมีโอกาสที่จะพูด โดยไม่มีการขัดจังหวะ^{๓๖}

๑. เรื่องของเขาวน

เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้เขาวนเป็นผู้เริ่มเล่าเรื่องในส่วนของเขาวนนั่นก่อน ด้วยวิธีนี้เขาวนจะเริ่มยอมรับสิ่งที่เขาทำต่อหน้าผู้เสียหายและต่อหน้าครอบครัวของเขาเองของเขาเอง ถ้าให้บุคคลอื่นเริ่มเล่าก่อนว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เขาวนมักจะโต้เถียง และปฏิเสธในส่วนที่เกี่ยวกับรายละเอียดของเรื่องที่มีผู้อื่นเล่าก่อน ในขณะที่เขาวนเล่าเรื่องเขาวนมักจะละเว้น ไม่เล่ารายละเอียดมากนัก ทั้งนี้เพื่อให้คิดว่าการกระทำนั้นเบากว่าความเป็นจริง หากมีกรณีเช่นนี้ผู้เสียหาย (หรือผู้ที่กระทำผิดร่วมกับเขาวน-ถ้ามี) มักจะเป็นคนที่แก้ไขรายละเอียดที่เขาวนเล่าไว้ไม่ถูกต้องในภายหลังให้ตรงกับความเป็นจริง การประชุมยังไม่ควรผ่านเรื่องของเขาวนไปจนกว่าจะได้รายละเอียดในประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ เกิดอะไรขึ้นบ้างใน วัน/คืน ที่เกิดการกระทำผิด

๑.๒ เขาวนนึกอย่างไรกับการกระทำผิดนั้น

๑.๓ เขาวนคิดว่าคนอื่น ๆ ได้รับความกระทบอย่างไรบ้างจากการกระทำของเขา

อาจจะเป็นการจำเป็นที่ต้องมีการใช้คำถามบ้างเพื่อช่วยให้เขาวนได้พูดออกมาถึงสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น คำถามว่า “ขณะนั้นกำลังทำอะไรอยู่” “ขณะนั้นเป็นเวลาเท่าไร” “รู้สึกอย่างไรเวลาที่ถูกตำรวจจับ” เป็นต้น หากเขาวนไม่ยอมรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง และความเสียหายที่ก่อให้เกิดกับคนอื่นจะมีผลทำให้ผู้เสียหายรู้สึก โกรธแค้นว่าไม่เป็นการยุติธรรมต่อเขาการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามเปิด ความเชื่อชาญพื้นฐานในการรับฟัง และการเรียบเรียงคำพูดใหม่บ้างเล็กน้อย หรือการช่วยสรุปเรื่องที่เล่ามาให้บ้างเป็นบางครั้ง เป็นสิ่งที่จะช่วยเหลือเขาวนในการเล่าเรื่อง แต่ในบางครั้งการนั่งเงียบและรับฟังอย่างสงบก็อาจจะใช้ได้ผลดีกว่า ทั้งนี้แล้วแต่กรณี

ในครั้งแรกเมื่อเขาวนถูกถามว่า “รู้ไหมว่ามีใคร ได้รับความกระทบอย่างไรจากการกระทำนี้บ้าง” เขาวนอาจจะไม่ยอมรับรู้ในเวลานั้นถึงผลกระทบที่มีต่อผู้ที่ได้รับผลร้ายทั้งหลาย เขาวนควร

^{๓๖}ยูพา วงศ์ไชย, การศึกษากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเขาวน, อ้างแล้ว, หน้า ๔๐-๔๑.

ได้รับการกระตุ้นให้รับรู้ถึงความเสียหายที่เกิดแก่ผู้เสียหาย ต่อตัวเองและต่อครอบครัวของเขา ผลกระทบของความเสียหายนี้จะถูกย้ำซ้ำอีกเมื่อการประชุมดำเนินต่อไป

๒. เรื่องของผู้เสียหาย เมื่อเขาชนที่กระทำผิดได้ยอมรับรู้ถึงผลกระทบแม้บางประการของการกระทำผิดนั้นแล้ว (ถึงแม้ว่าจะเป็นการยอมรับรู้โดยการนิ่งไม่พูดออกมาแต่เป็นการรับรู้โดยปริยายก็ตาม) ก็เป็นเวลาเหมาะสมที่จะให้ผู้เสียหายเริ่มเล่าเรื่องทางฝ่ายของผู้เสียหายบ้าง

โดยปกติเรื่องของผู้เสียหายเล่า ไม่จำเป็นต้องถูกต้องครบถ้วนไปเสียทั้งหมดเหมือนกับเรื่องที่ให้เขาชนบอกเล่า ความมุ่งหมายในขั้นตอนนี้ไม่ใช่เพื่อให้ผู้เสียหายถือโอกาสด่าว่าเขาชนอย่างรุนแรงโดยไม่สมควร (เพราะจะทำให้บรรยากาศในการประชุมแย่ลง) ถ้าเขาชนได้ยอมรับในระดับหนึ่งถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตนแล้ว การแสดงความโกรธแค้นของผู้เสียหายด้วยการด่าว่ามักจะเกิดขึ้นน้อย

เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เสียหายหรือผู้สนับสนุน ผู้เสียหายจะมุ่งไปที่เรื่องเหตุการณ์เฉพาะกรณีที่เกิดขึ้นและระบุว่าเขาได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง การพูดถึงเรื่องกรณีเลวร้ายในตนเองเดียวกัน ซึ่งหมายถึงการกระทำทั่ว ๆ ไปไม่ทำให้อะไรดีขึ้น และมักจะมีผลให้เขาชน “ปิดกั้นตัวเอง” จากการพูดบ่นทั่ว ๆ ไป เช่นนั้น การพูดเรื่องทั่ว ๆ ไป อาจรวมถึงการว่ากล่าวตักเตือนเขาชนในการกระทำครั้งอื่น ๆ ของเขาที่กระทำต่อผู้เสียหายหรือการว่ากล่าวตักเตือนเขาชนนั้นสำหรับความคิดทั่ว ๆ ไปที่เกิดจากบรรดาเขาชนทั้งหลาย เมื่อเกิดกรณีเช่นนี้ขึ้นผู้ประสานงานฯ จะต้องพยายามชักจูงผู้เสียหายให้กลับมาสู่ประเด็นความเสียหายเฉพาะที่เกิดจากการกระทำที่จัดประชุมนี้

หลังจากที่ผู้เสียหายได้มีโอกาเล่าเรื่องแล้ว ปกติผู้ประสานงานฯ จะถามผู้เสียหายว่าผู้เสียหายยังมีคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในการกระทำผิดที่ผู้เสียหายอยากจะถามเขาชนอีกหรือไม่

๓. กลุ่มผู้มาสนับสนุนให้กำลังใจกับผู้เสียหาย ผู้ที่มาสนับสนุนให้กำลังใจกับผู้เสียหายเป็นผู้ที่จะได้รับการเชิญให้พูดต่อจากผู้เสียหายว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างกับพวกเขา และเหตุที่เกิดมีผลกระทบอย่างไรบ้างกับพวกเขา พวกเขา เพื่อน ๆ หรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ได้รับความเสียหาย

๔. ครอบครัวของเขาชน หลังจากผู้ที่มาสนับสนุนให้กำลังใจกับผู้เสียหายได้พูดเสร็จแล้วก็ถึงคราวที่ครอบครัวของเขาชนจะได้พูดถึงการกระทำนั้นว่าได้ส่งผลกระทบอย่างไรต่อพวกเขา และพวกเขาได้ลงมือทำอะไรลงไปบ้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเขาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำผิดนั้น สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนควรได้รับ โอกาสให้พูดจนครบทุกคน

เมื่อผู้เข้าร่วมการประชุมทุกคนได้พูดเล่าเรื่องราวในส่วนของเขาแล้ว ผู้ประสานงานฯ จะบอกเล่าความคิดเห็นของผู้ที่มีสิทธิเข้าร่วมการประชุมฯ แต่ไม่สามารถมาร่วมได้ และอาจให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการประชุมฯ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาหาข้อตกลง

ในขั้นตอนนี้ของการประชุมฯ เป็นเรื่องปกติที่จะปล่อยให้การสนทนาหารือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสั้นไหล โดยไม่มีการขัดจังหวะ กฎเกณฑ์พื้นฐานของผู้ประสานงานฯ คือ พยายามเข้าไปแทรกแซงการสนทนาหารือให้น้อยเท่าไรยิ่งเป็นสิ่งที่ดีขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามการสนทนาหารือจะต้องมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและผลกระทบจากเหตุการณ์นั้น การเบี่ยงเบนประเด็นออกจากเหตุการณ์ในขั้นตอนการประชุมช่วงนี้เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ เช่น การสนทนากลายเป็นการโต้เถียงกันระหว่างผู้เสียหายและครอบครัวของเยาวชน และอาจเริ่มก้าวร้าวรุนแรงขึ้นและไม่เป็นผลดีต่อการประชุมฯ ถ้าปล่อยให้การกระทำในลักษณะนี้ดำเนินต่อไปเยาวชนจะกลายเป็นบุคคลภายนอกผู้ดูความขัดแย้งที่เกิดจากผู้เสียหายและครอบครัวของเขา แทนที่เขาจะได้รับการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาเอง

หลังจากที่ทุกคนได้มีส่วนในการปรึกษาหารือและพูดจาถึงการกระทำความคิด และผลของการกระทำความคิดนั้นแล้ว การพูดจาหารือก็จะเปลี่ยนจากการพูดถึงเรื่องเหตุที่เกิดขึ้นไปแล้วมาสู่ปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของการประชุมช่วงนี้ เพื่อให้เห็นถึงทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งของผู้กระทำผิดและผู้เสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดนั้น และที่มีต่อฝ่ายตรงข้าม และเป็นเรื่องปกติสำหรับในขั้นนี้ที่จะให้เวลากับเยาวชนและครอบครัวที่จะได้พิจารณาตนเองเป็นการส่วนตัว บุคคลที่เข้าร่วมในการประชุมฯ คนอื่น ๆ จะถูกกันออกไปเว้นแต่จะมีบุคคลใดที่ครอบครัวเขาจะจงใจให้เข้าร่วมด้วยในการพิจารณานั้น เป็นธรรมดาที่ครอบครัวของเยาวชนนั้นจะต้องนำสิ่งที่พวกเขาได้ยินมาเข้าพิจารณาด้วย และต้องพิจารณาถึงว่าอะไรที่จำเป็นในการทำให้เกิดความปกติสงบสุขทั้งกับตัวผู้เสียหาย และเกิดความปกติสงบสุขทั้งกับตัวผู้เสียหายและเกิดความปกติสงบสุขภายในครอบครัวของเยาวชนนั่นเองด้วย

๓.๖.๔ การตัดสินใจ คำแนะนำ และแผนปฏิบัติที่จัดทำขึ้น

เมื่อเยาวชน และครอบครัวของเขาได้พิจารณากันเองเป็นการส่วนตัวจนเสร็จสิ้นแล้ว การประชุมฯ ก็ดำเนินการต่อไป โดยทุกคนที่เข้าร่วมประชุมกลับมาในห้องประชุม ประเด็นความสนใจในขั้นนี้คือ เพื่อทำอนาคตให้ชัดเจน วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาให้เกิดแผนที่เป็นธรรมและปฏิบัติได้จริงซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ที่เข้าร่วมประชุมในการแก้ไขความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเยาวชนนั้น (จะดีกว่าที่จะจัดให้การประชุมในขั้นนี้เป็นการประชุมในรูปแบบที่จะกำหนดให้เยาวชนกระทำการใดเพื่อชดใช้ความเสียหาย และแก้ไขตัวเองมากกว่าการที่จะกำหนดว่าจะลงโทษเยาวชนนั้นอย่างไร)

การนำเสนอเพื่อให้เป็นไปในรูปการตั้งกล่าวในขั้นนี้อาจจะถามผู้เสียหายด้วยคำถามทั่วไป เช่น “หลังจากที่ได้ยินเรื่องราวทั้งหมดแล้วคุณประสงค์จะให้ผลของการประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นอย่างไรในวันนี้”

ผู้ประสานงานฯ ยังต้องทดสอบแผนการปฏิบัติว่าสามารถทำได้จริงหรือไม่ และมีความเป็นธรรมหรือไม่ การเจรจาหรือจะต้องรวมถึงเรื่องของการติดตามเฝ้าดูผลการปฏิบัติตามแผนการตามที่ได้ตกลงไว้ด้วย ข้อตกลงควรได้รับการติดตามเฝ้าดูโดยทั้งสองฝ่าย (คือ ฝ่ายครอบครัวของเยาวชนและผู้เสียหาย) แต่ผู้เสียหายอาจจะไม่ประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าดูผลการปฏิบัติตามแผนการที่ได้ตกลงไว้ก็ได้

ผู้ประสานงานฯ จะต้องทำบันทึกการประชุมฯ ในรายละเอียด ระบุให้ชัดเจนต้องเห็นว่า ได้ตกลงกันไว้ว่าอย่างไรบ้าง ระบุถึงบทบาท ความรับผิดชอบ ระยะเวลาปฏิบัติตามแผน และจะต้องทำอย่างไรต่อไปเยาวชนนั้น ไม่ยอมกระทำตามแผนปฏิบัติการที่ตกลงกันไว้ให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

ทุกคนที่เข้าร่วมประชุมในการประชุมฯ จะต้องลงชื่อในบันทึกข้อตกลงที่ได้จัดทำขึ้น

๓.๗ ผลภายหลังการประชุมกลุ่มครอบครัว

ภายหลังการประชุม ผู้ประสานงานฯ จะต้องแจกสำเนาบันทึกข้อตกลงให้กับผู้เข้าร่วมในการประชุมฯ ทุกคน และยังคงสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศาลอีกด้วย ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ส่งเรื่องนั้นมาให้จัดการประชุมกลุ่มครอบครัว

บุคคลที่ถูกระบุในข้อตกลงว่าให้เป็นผู้ติดตามเฝ้าดูผลการปฏิบัติตามแผนจะต้องติดตามสอดส่องให้ประจักษ์ว่าเยาวชนนั้น ได้ปฏิบัติข้อกำหนดที่ระบุไว้ในแผนการที่ตกลงกันไว้ และจะต้องแจ้งให้ผู้ประสานงานฯ เมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงครบถ้วนแล้ว ผู้ประสานงานฯ จะส่งคำแนะนำอย่างเป็นทางการไปยังผู้ที่เข้าร่วมประชุมทุกคน และไปยังหัวหน้าหน่วยงานที่ส่งเรื่องมาให้ ซึ่งอาจเป็นศาลหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วแต่กรณี^{๓๗}

๒.๒.๒ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของชาวตะวันตกมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมานานกว่าร้อยปี ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการรักษาถูกระเบียบทางสังคมของชุมชนกฎหมายเป็นตัวกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมอันจะเป็นที่ยอมรับของสังคม ละบทลงโทษที่เหมาะสมในการแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยจากชุมชนในแต่ละคดีที่เกิดขึ้น

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ให้คำจำกัดความแก่คำว่า ความผิด (Crime) ว่าเป็นการละเมิดกฎหมายของรัฐ ซึ่งตามความหมายนี้ทำให้รัฐกลายเป็นผู้รับผิดชอบในการตัดสินบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดและผู้ถูกกล่าวหาจึงได้รับการคุ้มกันจากการแก้แค้นส่วนตัวโดยผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหาย ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงมีหน้าที่ในการตัดสินความผิด และกำหนดบทลงโทษ ซึ่งกลไกนี้จะกระทำผ่านกระบวนการทางศาล

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒.

ทั้งนี้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรูปแบบเดิมให้ความสำคัญแก่กระบวนการทางศาล และให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าคุณคนถูกทอดทิ้ง และระบบให้ความสนใจในการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดมากกว่าการให้ความสนใจต่อความต้องการของพวกเขา และเมื่อมีการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางศาล ก็กลับทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าตนถูกทำร้ายซ้ำสอง โดยการเป็นพยานและโดยการไต่สวนในชั้นศาล

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้มีการวางตัวผู้เสียหายและผู้กระทำผิดไว้เป็นศูนย์กลางของกระบวนการ และมีการให้ความหมายของคำว่า การกระทำความผิดมาเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคล โดยบุคคลอื่น จากเดิมที่เป็นการล่วงละเมิดกฎหมายของรัฐ ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จึงมีลักษณะพิเศษอยู่ที่การพบปะกันของผู้เสียหาย และผู้กระทำผิด ยกตัวอย่างเช่น การประชุมกลุ่มครอบครัว (Community Conference) หรือการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย (Victim-offender Mediation)^{๓๔}

ประเด็นสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นมีใจอยู่ที่การตัดสินใจ และกำหนดบทลงโทษ หากแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้รับผิดชอบและตระหนักถึงสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้องทำเพื่อแก้ไขความผิด

ผลประโยชน์ที่จะได้รับการประชุมกันระหว่างผู้เสียหาย และผู้กระทำผิดมีดังนี้

๑. ผู้เสียหายได้มีโอกาสพูดถึงความรู้สึกของตน โดยตรงต่อผู้ที่สร้างความเจ็บปวดให้กับตน
๒. ผู้เสียหายมีโอกาสค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและทำไมพวกเขาจึงตกเป็นเหยื่อ
๓. ผู้เสียหายจะได้รับการยืนยันว่าจะไม่ถูกต่อว่าจากความผิดที่เกิดขึ้น
๔. ผู้เสียหายมีโอกาสที่จะเข้ามีส่วนร่วมในขั้นตอนการหาวิธีแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำผิดได้สร้างขึ้น
๕. ผู้เสียหายมีโอกาสในการยอมรับความผิดที่ตนทำลงไป และทำความเข้าใจถึงผลที่ตามมาจากพฤติกรรมของตนที่มีต่อคนอื่น รวมถึงช่วยในการตัดสินใจว่าทำอะไรจะเป็นการแก้ไขความผิดให้ถูกต้องได้^{๓๕}

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Goals of restorative justice)

แนวความคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้อยู่ที่การพยายามทำความเข้าใจถึงความยุติธรรมในเชิงของความรับผิดชอบและการซ่อมแซมแก้ไขจากมุมมองของกระบวนการยุติธรรม

^{๓๔} จูซาร์ตัน เอื้ออำนวย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการที่ต้นกระบวนการยุติธรรม, อ่างแก้ว, หน้า ๔๗.

^{๓๕} จูซาร์ตัน เอื้ออำนวย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๘), หน้า ๓๗.

เชิงสมานฉันท์ ความยุติธรรมนั้นมิได้อยู่ที่การตัดสินความผิดหรือการลงโทษผู้กระทำผิด หากแต่ว่า ความยุติธรรมจะบรรลุต่อเมื่อผู้กระทำผิดนั้นได้บรรลุจุดมุ่งหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งก็คือผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และชุมชน ได้รับการฟื้นฟูกลับสู่ความเป็นอยู่ที่ดีภายหลังจากได้รับความเจ็บปวดและความเสียหายจากความผิดที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มีบางโอกาสที่ผู้กระทำผิดไม่ยอมรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ในการนี้กระบวนการทางศาลจะยังเป็นกลไกยุติธรรมที่สำคัญอันทำหน้าที่ในการพิสูจน์หลักฐาน และตัดสินใจในผลที่ตามมาตามที่จำเป็น^{๑๐}

๒.๒.๔ ประเภทของความอาญาที่สามารถใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

อันที่จริงยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถใช้ได้กับความขัดแย้งทุกประเภท และในทุกระดับ ความรุนแรงเมื่อถูกรณินยอมและผู้ประสานงานเห็นสมควรนำเข้าสู่การประชุม อย่างไรก็ตาม ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถใช้ได้ดีกับคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงนัก ได้แก่

ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำ (Juvenile Delinquents) ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำหรือที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเรียกว่า “การกระทำผิด” นั้น จัดว่าเป็นพฤติกรรมกึ่งอาชญากรรม ที่มีรูปแบบพิเศษเพราะผู้กระทำเป็นเด็กหรือเยาวชนที่หลักการสากลต่างยึดถือร่วมกันว่าเป็นผู้อ่อนเยาว์ ต่อโลก สมควรได้รับการปฏิบัติแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิดในเรื่องราวหรือคดีความเดียวกัน

ความผิดจากความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) ความรุนแรงในครอบครัวที่มีผู้หญิง เด็กและอาจรวมถึงคนชราที่ตกเป็นเหยื่อนั้น เป็นปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรมที่ต้องใช้ช่องทางพิเศษของกระบวนการยุติธรรมหรือใช้กระบวนการยุติธรรมที่มีออกแบบเฉพาะสำหรับคดีความประเภทนี้ โดยให้ความสำคัญกับ “เหยื่ออาชญากรรม” ในฐานะประธานของปัญหามากยิ่งขึ้นกว่าเดิมด้วยการคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เสียหายและแสวงหาวิธีการที่จะให้ผู้กระทำผิดเยียวยาชดใช้และปรับปรุงนิสัย ความประพฤติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วยการเข้ารับการบำบัดรักษาโดยเล็งเห็นว่าหากส่งตัวผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักและรับโทษจำคุกก็จริงจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาในครอบครัวเช่น ขาดรายได้ เกิดความแปลกแยก เพราะขาดมาตรการและกลไกสนับสนุนให้เกิดความสมานฉันท์ในครอบครัว ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับเรื่องนี้ได้

ความผิดอาญาต่อส่วนตัวหรือความผิดอาญาที่ยอมความกันได้ คดีอาญาประเภทนี้เป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้เป็นความผิดอันยอมความกันได้ ซึ่งโดยปกติจะมีลักษณะที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคลมิได้กระทบกระเทือนสาธารณชน กฎหมายจึงยินยอมให้ถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความกันได้และเมื่อยอมความกันได้แล้วผู้เสียหายจะนำคดีมาฟ้องร้องอีกไม่ได้ คดีอาญาประเภทความผิดที่ยอมความกันได้ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ (๑) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕.

(มาตรา ๒๗๖ วรรค ๑) (๒) ความผิดฐานอนาจาร (มาตรา ๒๗๘ และ มาตรา ๒๘๔) (๓) ความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ (มาตรา ๓๐๕ วรรค ๑) (๔) ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น (มาตรา ๓๑๐ วรรค ๑ และ มาตรา ๓๑๑ วรรค ๑) (๕) ความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา ๓๒๖-๓๒๘) (๖) ความผิดฐานฉ้อโกง (มาตรา ๓๔๑-๓๔๒, ๓๔๔-๓๔๖ และ มาตรา ๓๔๘-๓๕๐) (๗) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน (มาตรา ๓๕๒-๓๕๕) (๘) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (มาตรา ๓๕๘-๓๕๙) และ (๙) ความผิดฐานบุกรุก (มาตรา ๓๖๒-๓๖๔) ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังมีความคิดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เมื่อเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดเป็นญาติกันตามมาตรา ๗๑ ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา ๓๓๔-๓๓๕) ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (มาตรา ๓๓๖ วรรค ๑) ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน (มาตรา ๓๔๓) ความผิดฐานรับของโจร (มาตรา ๓๕๗) ความผิดฐานทำให้ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสียหาย (มาตรา ๓๖๐)

ข้อพิพาททางแพ่งเกี่ยวเนื่องทางอาญา การกระทำผิดบางอย่างผู้กระทำมีความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา เนื่องจากการกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาในขณะที่เดียวกันยังทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายด้วยลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดทางแพ่งเกี่ยวเนื่องทางอาญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญานั้น ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาและยังต้องชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายอีกด้วย เพราะฉะนั้นข้อพิพาทในลักษณะนี้จะระงับลงได้ก็ต่อเมื่อคู่พิพาทตกลงประนีประนอมกันทั้งคดีอาญาและคดีแพ่งด้วย ถ้าตกลงเฉพาะคดีแพ่งโดยไม่ได้กล่าวถึงความผิดทางอาญานั้นห้ามผลต่อเนื่องถึงการขอความในทางอาญาไม่ ในทำนองเดียวกันการขอความในคดีอาญาอย่างเดียวกันก็ห้ามผลรวมถึงการประนีประนอมในทางแพ่งไม่ และในกรณีที่เป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญานี้ก็ต้องพิจารณาก่อนว่าคดีอาญานั้นเป็นคดีอาญาอันยอมความกันได้หรือไม่ด้วย ซึ่งถ้าเป็นคดีอาญาแผ่นดินซึ่งยอมความกันไม่ได้ก็จะประนีประนอมยอมความกันไม่ได้เฉพาะคดีแพ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ อื่น ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการจำคุกกระยะสั้น คดีอาญาประเภทนี้เป็นความผิดประเภทที่แม้จะมีโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นคดีความผิดอันยอมความกันได้ เพราะถือว่าเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ทำให้ต้องมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปตามลำดับขั้นตอน แต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ละลำดับ ได้แก่ ตำรวจ อัยการ และศาลอาจใช้ดุลพินิจเพื่อเบี่ยงเบนคดีประเภทนี้ออกนอกกระบวนการตามอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกกระยะสั้นอันก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำผิดและสังคมมากกว่า รวมทั้งลดความแออัดในเรือนจำได้ทางหนึ่ง ความผิดคดีอาญาเล็กๆ น้อยๆ ประเภทนี้ได้แก่ความผิดที่มีโทษ

จำกัดไม่เกิน ๓ ปี เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา ๓๓๔) ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (มาตรา ๓๓๖) ความผิดที่กระทำโดยประมาท ฯลฯ เป็นต้น

คดีครอบครัว นอกจากคดีอาญาเหล่านี้แล้ว ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังสามารถนำมาใช้กับคดีครอบครัว เช่น กรณีฟ้องหย่าต่างๆ ได้อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้ประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนผู้เป็นผลผลิตที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกร้างแห่งสัมพันธ์ภาพของครอบครัวในตอน และกระบวนการที่สามารถใช้การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นมาตรการที่สามารถใช้ได้ในทุกชั้นตอนทั้งก่อนพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และภายหลังจากการพิพากษาคดี^{๔๐}

๒.๒.๕ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเชิงปฏิบัติ (Restorative justice in practice)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จัดเตรียมพื้นฐานอันสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจ และการกำหนดทิศทางให้แก่ผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัว ตามหลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การประชุมกลุ่มควรจะเป็นไปตามทิศทางดังนี้

๑. การช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้ยอมรับในความรับผิดชอบจากการกระทำ
๒. อนุญาตให้ผู้เสียหายเข้ามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
๓. ดำเนินการประชุมให้เป็นไปในทิศทางที่เน้นในการแก้ไข และการซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้น

หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แนะนำว่าบทบาทของการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้นมิใช่การตัดสินว่าเด็กผู้กระทำผิดควรถูกลงโทษอย่างไร ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้ประสานการประชุมจะค้นพบว่าผู้เข้าประชุมมักจะใช้ถ้อยคำในเชิงการแสดงออกถึงการลงโทษ หรือการแก้แค้นทดแทน ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมประชุมจะอภิปรายถึงผู้กระทำผิดว่าควรจะได้รับ การลงโทษสำหรับความผิดอย่างไร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายมีความต้องการที่จะให้มีการแก้แค้นทดแทน ตามธรรมชาติของธรรมชาติมนุษย์ อีกทั้งการลงโทษนี้ถือว่าเป็นสิ่งสากลที่ทุกสังคมกระทำกัน และมองว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างความยุติธรรม

^{๔๐} กิตติศักดิ์ ปรกติ, “การปฏิรูปกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป”, ใน โอกาสครบรอบ ๗๒ ปี ศ. ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์, รวบรวมและจัดพิมพ์โดย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลาคม, ๒๕๔๓) : ๓๓๑.

ในขณะที่ผู้ประสานการประชุมควรจะจัดการประชุมให้มุ่งไปสู่ผลลัพธ์ในการบูรณาการนั้น ผู้ประสานงานการประชุมก็ควรที่จะรับรู้ และเคารพในประสบการณ์ และความปรารถนาของผู้เข้าร่วมการประชุมด้วยเช่นกัน^{๔๒}

โดยสรุปแล้ว การประชุมกลุ่มครอบครัวนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนผู้กระทำผิดได้ทำความเข้าใจโดยตรงว่าพฤติกรรมของตนมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เทคนิคจากทฤษฎีความเป็นกลางที่เยาวชนผู้กระทำผิดเลือกมาใช้เพื่อช่วยลดผลกระทบของพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นนี้อาจจะถูกท้าทายอย่างมากได้ เมื่อต้องเผชิญกับผลกระทบโดยตรงจากพฤติกรรมของตนที่มีต่อบุคคลรอบข้าง

๒.๓ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

๒.๓.๑. ความหมายของ “เด็ก” และ “เยาวชน”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “เด็ก” หมายถึง คนที่มีอายุยังไม่ถึง ๑๐ ปีบริบูรณ์ หรือเด็กชาย คือ คำนำที่ใช้เรียกเด็กผู้ชายที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ และเด็กหญิง คือ คำนำเรียกเด็กผู้หญิงที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปี บริบูรณ์^{๔๓}

ในประเทศไทยมีการให้คำนิยาม “เด็ก” แตกต่างกัน โดยเฉพาะคำนิยามในทางกฎหมายที่ปรากฏในประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประกาศ หรือระเบียบต่าง ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๖ กำหนด “ให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุอย่างเข้าปีที่แปดส่งเด็กนักเรียนนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุอย่างเข้าปีที่สิบห้า”^{๔๔}

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓ กำหนดว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี^{๔๕}

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงสิบสี่ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี

^{๔๒} จูฑาร์ตัน เอื้ออำนวย, “ร่างรายงานการวิจัยเรื่องยุติธรรมชุมชน : การเปิดพื้นที่ของชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม”, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๕, (อัครสาน).

^{๔๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, อ้างแล้ว, หน้า ๓๐๖.

^{๔๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓”, ใน ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๒๘ ก., ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ : ๓.

^{๔๕} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑”, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๒๑, (อัครสาน).

แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาดังความรู้อิच्छอบ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่”^{๔๖}

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์”^{๔๗}

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๔ (๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕) เรื่อง เด็กประพฤตินอสมควรแก่วัย ข้อ ๑ กำหนดว่า “เด็ก” หมายความว่า ผู้ซึ่งอายุ ไม่ครบสิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส”^{๔๘}

ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๒๕ ข้อ ๔ บัญญัติว่า

“เด็กซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ที่เพิ่ง ได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบนั้น ต้องอายุไม่เกิน ๑๘ ปี หรือที่อยู่ในระหว่างการศึกษามีอายุไม่เกิน ๒๐ ปี บริบูรณ์”^{๔๙}

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ (ซึ่งต่อไป จะเรียกว่า พ.ร.บ. เยาวชนฯ) ให้นิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้

“เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ความหมายของ “เยาวชน” ใน พ.ร.บ. เยาวชนฯ เปลี่ยนแปลงจากความหมายในกฎหมายเด็ก และเยาวชนเดิม เพราะตามกฎหมายเดิม ไม่ให้หมายรวมถึง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส ซึ่งกฎหมายแพ่งกำหนดว่าบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบเจ็ดปีบริบูรณ์สามารถทำการสมรสได้และถือว่าเป็น ผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ทำการสมรสโดยได้รับอนุญาต

^{๔๖} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา คดีความอาญา”, ใน ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๑๖ ตอน ๑๓๗ หน้า ๑๗-๒๒, ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ : ๔.

^{๔๗} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔”, ใน ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๖ ก., ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๒.

^{๔๘} ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๔ (๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕), “เด็กประพฤตินอสมควร แก่วัย”, ใน ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๕๐, ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ : ๔.

^{๔๙} ศาลเยาวชนและครอบครัว, “ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กภายใน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๒๕”, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, (อัครา).

จากศาล ซึ่งบุคคลเหล่านี้ถ้าได้กระทำการอันเป็นความผิด แม้อายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายเดิมไม่ถือว่าเป็นเยาวชน และต้องถูกฟ้องยังศาลธรรมดา แต่ในกฎหมายใหม่เห็นว่าบุคคลที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสนั้นยังมีสภาพจิตใจ และสภาพร่างกายที่ควรต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับบุคคลที่ยังไม่ได้สมรส จึงไม่บัญญัติยกเว้นมิให้อยู่ในความหมายของเยาวชน ดังนั้น บุคคลที่อายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส แล้วจึงอยู่ในความหมายของเยาวชนตาม พ.ร.บ. เยาวชนฯ นี้^{๕๐}

การที่กฎหมายมิได้รวมเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑ ปีบริบูรณ์เข้าไว้ในความหมายของ “เด็ก” ด้วยนั้น เพราะเหตุว่าหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า เด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ และศาลจะใช้วิธี การสำหรับเด็กไม่ได้ ซึ่งต่างจากเด็กที่มีอายุกว่า ๑ ปีแต่ไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แม้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔ จะบัญญัติว่า ผู้นั้น ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะมาดำเนินกระบวนการพิจารณาแก่เด็กที่มีอายุยังไม่เกินเจ็ดปีบริบูรณ์ พ.ร.บ. เยาวชนฯ จึงมิได้รวมเด็กอายุยังไม่เกิน ๑ ปีบริบูรณ์ไว้ด้วย

๒.๓.๒ ความหมายของการกระทำผิด

การกระทำผิด คือ การทำผิดกฎหมาย กฎหมายกำหนดความผิดไว้อย่างชัดเจน เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมก็พยายามหาว่า เกิดการกระทำผิดอะไรขึ้น ใครทำผิด และจะลงโทษคนทำผิดอย่างไร การกระทำผิดต้องได้รับการทดแทน ความผิดเป็นเรื่องส่วนบุคคลของคน ๆ นั้น คนที่ทำผิดต้องรับผิดชอบการกระทำด้วยตนเอง

ดังนั้น จึงทำให้เกิดการกำหนดลักษณะของคน และเป็นตราบาปติดตัวไปจนวันตาย ได้แก่ คำว่า อดีตนักโทษ อดีตผู้ถูกคุมความประพฤติ อดีตผู้กระทำผิด เป็นต้น

การทดแทนการกระทำผิดต้องทำโดยการทำให้เจ็บปวดหรือเกิดความทุกข์ เมื่อผ่านกระบวนการยุติธรรมตามขั้นตอน ก็เรียกว่าได้รับความยุติธรรมแล้ว กระบวนทัศน์และทฤษฎีแบบแก้แค้นทดแทนมองผู้กระทำผิด หรืออาชญากรเป็นเรื่องส่วนบุคคล เพราะคน ๆ นั้นเลือกที่จะกระทำผิดก็ต้องรับผิดชอบการกระทำผิดของตน การลงโทษก็เพื่อแก้แค้นเท่านั้น แก้แค้นเพราะคนทำผิดเลือกที่จะทำผิดเอง^{๕๑}

^{๕๐} คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔”, สำนักงานกรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๔๒, (อัดสำเนา).

^{๕๑} วันชัย รุจนวงศ์, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นไทรการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑๑.

ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมอาญาที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการปรับแบบแก้แค้นทดแทน (Retributive Justice) จึงมองว่า เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นก็ต้องหาคำตอบว่า ทำผิดกฎหมายข้อใด ใครเป็นคนทำผิดกฎหมาย และจะลงโทษคนกระทำผิดอย่างไร และการลงโทษก็เป็นการทำให้เกิดความทุกข์/ความเจ็บปวด

๒.๓.๓ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น ตรงกับคำว่า “Juvenile Delinquency” ซึ่งในทางวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ไม่ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นอาชญากรรม แต่จะเรียกการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่า “การกระทำผิด” และไม่เรียกเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่าเป็นอาชญากร

แม้ในกฎหมายไทย จะมีได้นิยามศัพท์ที่ว่า “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” นั้น หมายความว่าอย่างไร แต่เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน และครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในคดีต่อไปนี้

(๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

(๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา ๖๑ วรรคแรก ฯลฯ

(๓) คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลครอบครัว

จากบทมาตราดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา และการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

เกณฑ์ที่ใช้ในการแยกเด็ก หรือ เยาวชน ก็คืออายุของบุคคลนั้น โดยจะพิจารณาว่า ในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้นเป็นวันแรกนั้น ผู้กระทำมีอายุเท่าไร หากผู้กระทำมีอายุอยู่ในช่วงตั้งแต่ ๗ ปีเต็มแต่ยังไม่ถึง ๑๔ ปีเต็ม ถือว่าบุคคลนั้นเป็น “เด็ก” แต่หากบุคคลนั้นมีอายุตั้งแต่ ๑๔ ปีเต็มแต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีเต็ม ถือว่าบุคคลนั้นเป็น “เยาวชน” ไม่ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสก่อนอายุครบ ๑๘ ปี (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐) หรือไม่ก็ตาม

๒.๓.๔ สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชนนั้นเป็นสาเหตุเฉพาะบุคคลบางคน อาจมีเพียงสาเหตุเดียว ในขณะที่บางคนก็มีหลายสาเหตุประกอบกัน สาเหตุแห่งการกระทำความผิดมีอยู่หลายประการ และอาจแยกศึกษาเป็น ๓ ด้านคือ

๑) ด้านกฎหมาย นักกฎหมายเห็นว่าสาเหตุแห่งการกระทำความคิดของเด็ก และเยาวชน เกิดจากความเขว้ว้าย การรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือการถูกล่อลวงใช้จากผู้ใหญ่ จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำ ความคิดในทางอาญา โดยถือว่าเป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบน จึงไม่ลงโทษในทางอาญาแต่จะใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชนแทน เพื่อแก้ไขความประพฤติ

๒) ด้านสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาอธิบายถึงสาเหตุแห่งการกระทำความคิดของเด็กและ เยาวชนว่ามาจากการที่เด็กและเยาวชนนั้นได้รับแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดี จากบุคคลที่อยู่รอบข้าง เด็กและเยาวชนยังขาดความหนักแน่นทางจิตใจ จึงอาจถูกรอบงำ ชักจูงได้ง่าย ทำให้พฤติกรรมเด็ก และเยาวชนประพฤติผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคมและกลายเป็นการกระทำความคิดต่อกฎหมาย ในที่สุด

๓) ด้านจิตวิทยา นักจิตวิทยาอธิบายสาเหตุของการกระทำความคิดของเด็ก และเยาวชน เอาไว้หลายทฤษฎี กล่าวคือบางทฤษฎีเห็นว่า การกระทำความคิดนั้นอาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกาย หรือทางจิต ซึ่งอาจมีมาตั้งแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลังความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ ซึ่งสาเหตุดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะผลักดันให้อารมณ์ของบุคคลแปรปรวน ยิ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน ก็อาจจะทำให้เกิดการขาด ความยับยั้งชั่งใจ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และมีพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมและคนรอบข้าง และกระทำความคิดได้ง่าย ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่รุนแรง

อย่างไรก็ตาม เราสามารถแยกแยะสาเหตุแห่งการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนเป็น ๒ สาเหตุใหญ่ ๆ ด้วยกัน

๑. สาเหตุจากสิ่งที่อยู่รอบข้างตัวเด็กและเยาวชน เช่นครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย บุคคลรอบข้าง สถานเริงรมย์ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น หรือบังเกิดความ วุ่นวายในสังคม

๒. สาเหตุที่เกิดจากตัวของเด็ก และเยาวชนเอง เช่นความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ หรือ เกิดจากพันธุกรรมของเด็กและเยาวชน^{๔๒}

กล่าวโดยสรุป เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลที่สมควรได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การอบรม สั่งสอนจากผู้ใหญ่ในสังคม มิใช่จำกัดเฉพาะผู้ใหญ่ที่อยู่รอบข้างตัวเด็กและเยาวชนเท่านั้น เนื่องจาก ยังเขว้ว้ายทางความคิด การตัดสินใจ และการควบคุมตนเอง จึงง่ายต่อการที่จะถูกชักจูงไปในทางที่ เสียหายจากผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อเด็กและเยาวชน หากปล่อยปละละเลยไม่ให้ความสนใจ เด็กและเยาวชน เหล่านี้เมื่อเติบโตใหญ่ย่อมนำพาสังคม และประเทศชาติไปในทางที่เสื่อม แม้กับเด็กและเยาวชนที่หลง เเดินทางผิด มีความประพฤติเบี่ยงเบน และทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ก็สมควรที่จะได้รับ โอกาส และ

^{๔๒} สมพร อมรชัยนพคุณ, กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ, ๒๕๔๘), หน้า ๗๕.

ความช่วยเหลือให้สามารถกลับตัวเป็นคนดี หากใช้วิธีและกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ย่อม
 รังแต่จะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้น ไม่มีแม้แต่โอกาสที่จะได้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดีได้ รัฐจึงต้อง
 มีการกำหนดระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติเสียหายเป็นการเฉพาะ
 โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีโอกาสกลับตัวเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของ
 สังคมต่อไปได้ อีกทั้งจัดตั้งองค์กรขึ้นมาช่วยรัฐดูแลงานทางด้านนี้เป็นการเฉพาะ แต่เนื่องจากจำนวน
 บุคลากรในหน่วยงานนั้น ๆ มิได้เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติเสียหาย
 เหล่านี้ได้โดยลำพัง ดังนั้น จึงต้องได้รับความร่วมมือจากตัวเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่
 รอบข้างและสังคมด้วย

แต่การที่เด็กและเยาวชนแม้จะได้รับโอกาสจากสังคมในการกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้แต่ก็คง
 สร้างรอยต่างในหัวใจและความทรงจำในเชิงที่ไม่ดีของเขาเหล่านี้ แม้กาลเวลาจะผ่านไปยาวนานแค่ไหน
 ก็ตาม ดังนั้น บิดามารดา ผู้ปกครองควรที่จะให้การดูแล เอาใจใส่ อบรมให้เด็กและเยาวชนในความปกครอง
 ให้ประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้อง ย่อมเป็นการดีกว่าที่จะตามแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาแล้ว

๒.๔ สภาพพื้นที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๔.๑ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
 เยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ โดยได้อาศัยอาคารศาลจังหวัด
 ร้อยเอ็ด (ชั้น ๓) เป็นที่ทำการ เพื่อรองรับภารกิจของศาลจังหวัดร้อยเอ็ดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
 เพื่อสิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติ
 จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๔ ตลอดจนมี
 หน้าที่ประมวลข้อเท็จจริงในคดีแพ่งที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์ และส่วนได้เสีย โดยในระยะแรกที่เปิด
 ดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ยังไม่มีสถานที่ควบคุมตัวเด็กและ
 เยาวชนที่ไม่ได้รับการประกันตัว จึงได้นำตัวเด็กและเยาวชนไปฝากควบคุมตัวไว้ที่สถานพินิจและคุ้มครอง
 เด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น จนกระทั่งสถานแรกรับเด็กและเด็กและเยาวชนจังหวัดแล้วเสร็จ จึงได้
 นำเด็กและเยาวชนกลับมาควบคุมที่สถานแรกรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด
 เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๒ แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไปและฝ่ายคดียังคงทำงานอยู่ที่อาคาร
 ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดตามเดิม จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ
 เยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ดจึงได้ย้ายที่ทำการทุกฝ่ายจากอาคารศาลจังหวัดร้อยเอ็ดมายังอาคารสถานแรกรับ
 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่เลขที่ ๘๒ หมู่ ๑๒ ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
 จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้ให้บริการต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชนและผู้ปกครองมาจนกระทั่งมีการปฏิรูประบบ

ราชการใหม่ มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้น สถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๔๕^{๕๓}

๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๓๔ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัด จึงมาเป็นสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๔ คือ

มาตรา ๓๔ ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายอื่นและโดยเฉพาะ
ให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรมสุขภาพ
ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา
ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น
รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล
- (๒) สอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล
- (๓) ควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวนหรือ
พิจารณาคดีหรือตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล
- (๔) สงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย
- (๕) จัดให้มีการตรวจรักษา และพยาบาลเด็ก หรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวน หรือ
พิจารณาคดี หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ
- (๖) จัดการศึกษาฝึกและอบรม ดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม
- (๗) สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวในคดีครอบครัว รวมทั้งจัดให้แพทย์ หรือ
จิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของกลุ่มความในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตาม มาตรา ๑๑๒
- (๘) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริง รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลในคดีครอบครัวตามที่
บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๑๗

^{๕๓} สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด, “การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน
การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน”, ร้อยเอ็ด : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด,
๒๕๔๕, (อัดสำเนา).

(๕) ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด โดยทั่ว ๆ ไป จัดทำสถิติการกระทำความผิดดังกล่าวของเด็กและเยาวชน และเผยแพร่วิธีป้องกันหรือ ทำให้ลดน้อยลง ซึ่งการกระทำความผิดนั้น

(๑๐) ดำเนินการอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามที่กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา

กล่าวโดยสรุปสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีภารกิจหลัก คือ

๑. พินิจคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว

๒. สนับสนุนข้อเท็จจริงและมาตรการที่เหมาะสมต่อศาลเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และคดีแพ่งเกี่ยวกับครอบครัว

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเกี่ยวกับการควบคุมดูแล บำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และการคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

๔. พัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและพิทักษ์สิทธิ และประโยชน์ของผู้เยาว์ตามกระบวนการยุติธรรม

๕. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในสังคม และลดปัญหาอาชญากรรม

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แม้จะเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม แต่ก็เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นควบคู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว อยู่ภายใต้การบริหารงานและบังคับบัญชาของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และนับตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ใช้บังคับเป็นต้นมาศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระออกจากกระทรวงยุติธรรม สถานพินิจฯ ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบังคับบัญชาของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และมาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบังคับบัญชาของปลัดกระทรวงยุติธรรม

ปัจจุบัน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหากแบ่งตามลักษณะของการจัดตั้งและโครงสร้างสามารถแบ่งได้เป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เป็นสถานพินิจฯ ที่จัดตั้งขึ้นควบคู่กับศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และเป็นสถานพินิจฯ รูปแบบพิเศษ ที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ โดยมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งแยกกิจการภายในออกเป็นสาขาต่าง ๆ รวม ๔ สาขา คือ กองแรกรับกองอำนาจการ กองคุมประพฤติ และกองแพทย์

๒. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแบบเต็มรูป เป็นสถานพินิจฯ ที่จัดตั้งขึ้นควบคู่กับการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เป็นสถานพินิจฯ ที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่มีการแบ่ง

หน่วยงานภายใน โดยประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายคดี สถานแรกรับเด็กและเยาวชนและ สถานฝึกและอบรม

๓. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแบบไม่เต็มรูปแบบ หมายถึง สถานพินิจฯ ที่จัดตั้งขึ้นควบคู่กับการจัดตั้งศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นสถานพินิจฯ ที่มีโครงสร้าง ขนาดกลาง มีการแบ่งหน่วยงานภายใน โดยประกอบด้วย งานบริหารงานทั่วไปฝ่ายคดี และสถานแรกรับ เด็กและเยาวชน

๔. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแบบ ไม่เต็มรูปแบบ และไม่มีสถานแรกรับเป็น สถานพินิจฯ ที่จัดตั้งขึ้นควบคู่กับการจัดตั้งศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นสถานพินิจฯ ที่มีโครงสร้างขนาดเล็ก มีการแบ่งงานภายใน โดยประกอบด้วย งานบริหารงานทั่วไปและฝ่ายคดี ปัจจุบัน มีเพียง ๒ แห่ง คือ สถานพินิจฯ อำนาจเจริญ และสถานพินิจฯ นราธิวาส^{๔๔}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ได้ศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการคุ้มครองเด็ก สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า “เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ยังขาดความสำนึกผิด ยังไม่ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายหรือเหยื่อ ยังขาดความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ ความรู้สึกผิดอย่างแท้จริง ไม่ได้ตระหนักถึงผลเสียหรือผลกระทบที่ผู้เสียหาย หรือเหยื่อ ได้รับ ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่ยอมรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยผู้เสียหายมองว่าการใช้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้รับโทษ และไม่สามารถ ที่จะทดแทนหรือฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายหรือยังไม่ผลุงความยุติธรรมให้แก่สังคม และ อาจส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกสำนึก ไม่หลายใจ อาจไปก่อคดีขึ้นอีกซึ่งทำให้ สังคมไม่มีความปลอดภัยจากเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ ผลการส่งเสริมให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์ยังไม่เป็นที่แพร่หลายยังไม่เป็นที่รู้จักของสังคม”^{๔๕}

^{๔๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔”, ใน ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๖ ก., ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๖.

^{๔๕} ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการคุ้มครองเด็กสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์), ๒๕๔๕, ๑๔๐ หน้า.

ภูมิพงษ์ ขุนฉนมมฉำ ได้ศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ชุมชนบ้านคำ หมู่ที่ ๓, ๗, ๘ และ ๙ ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า “ชุมชนบ้านคำมีต้นทุนหลักทางสังคมที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ ความร่วมมือของคนในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ๑) กระบวนการขัดเกลาของชุมชน ๒) การประสานระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียน ๓) ความศรัทธาต่อแกนนำชุมชน ๔) กิจกรรมกลุ่มทางสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ ส่วนปัญหาความต้องการของชุมชนบ้านคำ คือ การยกระดับการไกล่เกลี่ยในคดี ปัญหาของเด็กและเยาวชนและครอบครัว คือ ความกดดันทางสังคม การไม่รู้วิธีแก้ไขปัญหาความประพฤติ ในขณะที่แกนนำชุมชนก็ไม่มีมาตรการในการควบคุม ติดตามความประพฤติ

ผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พบว่าแกนนำชุมชนและประชาชนมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการติดตามดูแล ส่วนเด็กและเยาวชน และครอบครัว รู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความกดดันทางสังคม เข้าใจและยอมรับสังคมมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และมีบทเรียนของชุมชนเพื่อไปดำเนินการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงของชุมชนในลำดับถัดไป จึงกล่าวได้ว่า โครงการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางใหม่อีกทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมและป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชน”^{๕๖}

วันชัย รุจนวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ผลการวิจัยพบว่า “ปัจจุบัน ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงขึ้น ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถยับยั้งการกลับมากระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พบว่าหลายประเทศได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) มาใช้เป็นทางออก แนวความคิดนี้ใช้วิธีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการนำผู้กระทำความผิด บุคคลผู้ใกล้ชิด สมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหาย บุคคลผู้ให้ความช่วยเหลือของทั้งสองฝ่ายและตัวแทนจากกระบวนการยุติธรรมมาพบกัน เพื่อร่วมกันหาทางออกและวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้ เด็กจะได้แสดงความรักชอบต่อการกระทำ

^{๕๖} ภูมิพงษ์ ขุนฉนมมฉำ, “ศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๘, ๙๒ หน้า.

ของคนโดยมีครอบครัวเป็นผู้กำหนดโทษ เด็กจะไม่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการในการดำเนินคดีอาญา โดยไม่จำเป็น ขณะเดียวกันผู้เสียหายก็มีโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

วิทยานิพนธ์นี้เสนอว่าการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในประเทศไทยนั้น ควรจะมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายรองรับโดยตรง เพื่อให้สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาใช้เสมือนเป็น มาตรการในการหันเหคดีเฉพาะคดีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกในความผิดไม่ร้ายแรง หรือความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทออกจากกระบวนการดำเนินคดีอาญาได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม และเมื่อได้ดำเนินการใช้มาตรการดังกล่าวแล้วให้ถือว่ากระบวนการในการดำเนินคดีเป็นอันยุติลงทันที ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้โอกาสทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มี โอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดีคืนสู่สังคมได้อีกครั้ง”^{๔๑}

จรัส รุ่งเรือง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก (Juvenile Justice) : ศึกษากรณีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) ผลการวิจัยพบว่า “รูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก ของไทยในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเท่าที่ควร ไม่มีการแยกผู้กระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ กับผู้กระทำผิดคดีนัยออกจากกัน ทำให้เสี่ยงต่อการถ่ายทอดพฤติกรรมนัย จากกันได้ ซึ่งจากการศึกษายังพบว่า เด็กหรือเยาวชนที่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในฐานะผู้กระทำผิด มาแล้วกระทำผิดซ้ำมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะว่ากระบวนการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กนั้น จะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยรัฐทั้งหมด เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัวในสถานพินิจที่มีความแออัดดูแลไม่ทั่วถึง ไม่มีการแยกประเภทความผิด ในขณะที่ครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนนิสัยของเด็กและเยาวชนเลย การแก้ไขฟื้นฟูจะเป็นไปตามมาตรฐานทางการแพทย์ หรือตามแนวทางของรัฐ ประการสำคัญระบบในปัจจุบันเน้นการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ไม่มีการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดี ออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะคดีเล็กๆ น้อยๆ ที่เด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ จะมีการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมน้อยมาก แม้มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๔ จะบัญญัติเปิดช่องให้ ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการที่จะสั่งไม่ฟ้อง แล้วควบคุมตัวเด็กไว้เพื่อแก้ไข ฟื้นฟูนิสัย โดยไม่ต้องดำเนินคดีในศาลได้ แต่กระบวนการดังกล่าวก็ต้องควบคุมเด็กและเยาวชนไว้

^{๔๑}วันชัย รุจนวงศ์, “มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๖, ๑๓๐ หน้า.

ในสถานพินิจ ที่ยังมีความเสี่ยงในการรับการถ่ายทอดพฤติกรรมร้ายจากกัน และยังไม่มีโอกาสที่จะเข้ามา อยู่ในความดูแลของครอบครัวของเขาในชุมชนของเขา

ดังนั้น เพื่อให้ตอบสนองต่อปรัชญาของการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน ที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟู ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมมากกว่าการลงโทษ ให้มีประสิทธิผลมากขึ้น จึงควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เสริมกระบวนการยุติธรรมหลัก โดยจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล แล้วจัดประชุมกลุ่มครอบครัว โดยนำรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวตามกฎหมายของ ประเทศนิวซีแลนด์มาเป็นต้นแบบ เพื่อกำหนดแผนแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งกระบวนการสำนึกผิด การให้อภัย การชดใช้ และ / หรือเยียวยาแก่เหยื่อหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดด้วย

กระบวนการเหล่านี้ จะเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ที่จะนำมาใช้เสริมกระบวนการยุติธรรมหลักที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน นำไปสู่ความปรองดอง ความสมานฉันท์ในชุมชน เด็กและเยาวชนก็จะได้อยู่กับครอบครัว ครอบครัวและชุมชนได้รับรู้และมีบทบาทสำคัญในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผลเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ ที่นำรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวของนิวซีแลนด์ ไปใช้อย่างแพร่หลาย เสริมกระบวนการยุติธรรมหลักให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น”^{๔๕}

ฉันทพร กตเวทีเสถียร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การระงับข้อพิพาทในคดีอาญา โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ศึกษาเฉพาะความผิดพลาดที่มีผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา ผลการวิจัยพบว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทวิธีหนึ่งที่ยังมองปัญหาอาชญากรรมว่าเป็นการกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคคล ไม่ใช่กระทบต่อรัฐดังเช่นแต่ก่อน ลักษณะของการระงับข้อพิพาท จึงกระทำด้วยการจัดให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด โดยตรงอันได้แก่ผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและผลของการดำเนินการนำมาซึ่งความพอใจแก่ทุกฝ่าย คือผู้กระทำผิด ไม่ต้องรับโทษผู้เสียหายได้รับการชดใช้ และชุมชนมีความสุขอันเป็นการนำมาซึ่งความสมานฉันท์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นที่ได้รับความสนใจจากหลายประเทศทั่วโลกว่าสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในกระบวนการยุติธรรมได้ ทั้งในประเทศที่ใช้ระบบ

^{๔๕} จาร์ต รุ่งเรือง, “การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก (Juvenile Justice) : ศึกษากรณีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing)”, ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์), ๒๕๔๖, ๑๕๑ หน้า.

กฎหมายซีวิลลอว์ เช่น ประเทศเยอรมนี และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศแคนาดา

การที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย จึงสามารถกระทำได้โดยต้องสอดคล้องกับระบบยุติธรรมที่เป็นอยู่ ระบบยุติธรรมทางอาญาของไทยเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐ ที่ให้ดุลพินิจแก่อัยการ และศาลกว้างขวาง การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้จึงเป็นการนำมาใช้เพื่อประกอบดุลพินิจของอัยการในการสั่งคดี และประกอบดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ โดยจะนำมาใช้ในความผิดอันยอมความได้ ความผิดอาญาต่อบุคคล หรือต่อกรรมสิทธิ์ และทรัพย์สิน หรือต่อการอยู่ร่วมกัน ที่มีคุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองบุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคล ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ดังนั้น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ระงับข้อพิพาทในความคิดดังกล่าวจะช่วยให้ปริมาณคดีที่ล้นศาลลดลง”^{๔๘}

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการที่สนับกระบวนการยุติธรรมไทย การวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ ๒ ประการ คือ

ประการแรก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มีลักษณะสำคัญในทางวิชาการและทางปฏิบัติ คือ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งมีลักษณะของ “ปรัชญา แนวคิด และทฤษฎี” ซึ่งมีกรอบทัศนคติมุ่งสู่ความสันติสุขสมานฉันท์ทางสังคมที่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายนั้นได้ด้วย “กระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์” (Restorative Justice Process) ใช้เป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้หลายระดับรวมทั้งระดับที่มีการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นขั้นที่มีความขัดแย้งสูงสุดในสังคม

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่สนับและวิธีปฏิบัติว่าด้วย “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” ที่เกิดขึ้นในสังคมและกระบวนการยุติธรรมไทย นั้น อธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิดความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ชี้ให้เห็นเหตุการณ์เหล่านี้ไว้ด้วยกันระหว่าง “อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่นำพากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สู่รัฐ-สังคม-กระบวนการยุติธรรมไทย” อันเป็น ปัจจัยภายนอก (Outside-In) และความเสื่อมของกระบวนการยุติธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมกับการรับมาใช้ของผู้นำการเปลี่ยนแปลงอันเป็น ปัจจัยภายใน (Inside-Out) ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นของกระแสความนิยมกระบวนการยุติธรรม

^{๔๘} ฌักทรี กตเวทีเสถียร, “การระงับข้อพิพาทในคดีอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ศึกษาเฉพาะความผิดพลาดที่มีผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา”, ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต), ๒๕๔๗, ๑๕๒ หน้า.

เชิงสมานฉันท์ มีการปรับกระบวนการที่กระบวนการยุติธรรม และนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในสังคมไทยตามลำดับ^{๖๐}

มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการ ความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม: ศึกษากรณีชุมชนบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า “(๑) ชุมชน มุสลิมมีโครงสร้างทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงอ้างอิงอยู่บนพื้นฐานของหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นที่มาของการรวมตัวก่อตั้งเป็นชุมชน โดยมีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติเป็นกรอบกำหนดวิถีชีวิต ชุมชน (๒) ชุมชนมุสลิมใช้การ “อิบาดะฮ์” ซึ่งเป็นการประกอบคุณงามความดีโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถวาย แด่พระผู้เป็นเจ้ามาใช้ในการผูกโยงความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานของความเป็นพี่น้อง ในอิสลามเพื่อป้องกันความขัดแย้ง และ(๓) ชุมชนมุสลิมมี “มูชวาเราะฮ์” เป็นกระบวนการปรึกษาหารือ เรื่องราวต่างๆ เพื่อหาทางออกหรือแนวทางสำหรับการดำเนินกิจกรรม ในชุมชนรวมทั้งการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ โดยมีสภาชูรอหรือ สภามูชวาเราะฮ์คอยให้คำปรึกษานบนพื้นฐานบทบัญญัติของ ศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ ซึ่ง “มูชวาเราะฮ์” นี้ถือเป็นกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม”^{๖๑}

อรุณ รักธรรม ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า “ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางสังคมและเศรษฐกิจ ในการนำเอาวิธีการ ประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

๑. สรุปผลสัมฤทธิ์ (ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล) ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและ ชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ประสาน การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ผู้นำชุมชน หรือผู้นำสังคม จะอยู่ในระดับมาก

๒. สรุปผลสัมฤทธิ์ด้านอื่น ๆ (ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล) ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยพิจารณาจากข้อมูลหน่วยงานถึง ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและประสิทธิผล ความคุ้มค่า ความประหยัด ความพึงพอใจ ความยุติธรรม

^{๖๐} จูฑาร์ตัน เอื้ออำนวย, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการยุติธรรมไทย”, ปริญญาเอกสหวิทยาการ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๘, ๒๕๐ หน้า.

^{๖๑} มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม : ศึกษากรณีชุมชนบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี”, ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๘, ๑๑๘ หน้า.

ความโปร่งใส และความเสมอภาค พบว่าประสิทธิผลในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด พบว่า มีประสิทธิผล ส่วนความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ในด้านความยุติธรรม ความโปร่งใส และความเสมอภาค พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับปานกลาง

ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อสัมฤทธิ์ผลทางสังคมและเศรษฐกิจในกระบวนการยุติธรรม

สำหรับเด็กและเยาวชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิดจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ผู้นำชุมชน หรือผู้นำสังคม พบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคมากที่สุด คือ ด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งปัจจัยที่เห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่

๑. การล่มสลายของการรวมตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชน การไม่มีวัฒนธรรมร่วมกันหรือการไม่มีสำนึกของความเป็นชุมชนเดียวกัน หรือไม่เป็นชุมชน ซึ่งในปัจจุบันชุมชนแบบนี้ขาดหายไป

๒. วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ไม่ใช้วิธีปฏิบัติของสังคมไทย

๓. ชุมชนที่มีอยู่และมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นชุมชนพื้นที่ ชุมชนจัดตั้งตามระบบการปกครอง ซึ่งจะขาดรากเหง้าและจิตวิญญาณตามปรัชญา และแนวคิดในเรื่องกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ด้านอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคมากที่สุด ได้แก่

๑. โครงสร้างการจัดแบ่งหน่วยงานในกรมพินิจฯ และสถานพินิจฯ จังหวัด ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ เพราะเป็นการเพิ่มภาระงานหลักใน โครงสร้างการจัดแบ่งหน่วยงานที่ไม่ปรากฏภาระงานนี้ ซึ่งไม่เอื้อต่อการวางระบบการจัดอัตรากำลังงบประมาณ และการปฏิบัติงาน

๒. การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิดในเชิงโครงสร้าง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการว่างงาน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการศึกษา ฯลฯ ซึ่งเป็นสาเหตุของการกระทำผิด

จากความคิดเห็นของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกลุ่มผู้เสียหาย กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และกลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายพบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคมากที่สุด ได้แก่

๑. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายทดแทน ชด ใช้ ความเสียหาย

๒. ผู้เสียหายมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่าย ทดแทน ชด ใช้ความเสียหาย

๓. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายในการเข้าประชุม

๔. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ เงินค่าใช้จ่ายทดแทน ชดใช้ความเสียหาย

แนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ปัญหาอุปสรรค และการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางสังคม และเศรษฐกิจในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจากการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด

จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำสังคม เกี่ยวกับแนวทางที่ต้องการ ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

ด้านนโยบาย ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. กรมพินิจฯ จะต้องระดม นโยบายในเรื่อง ไว้อย่างชัดเจน เค้นชัดเป็นรูปธรรม โดยมี แผนแม่บท และแผนงาน โครงการทั้งแผนระยะสั้น แผนระยะยาว รองรับให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ แผนคน และแผนเงิน ตลอดจนจะต้องสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้อง

ด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไข มากที่สุด ได้แก่

๑. ควรปรับปรุง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดี เด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยระบุนำเอามาตรการเบี่ยงเบนคดี การนำมาตรการทางเลือกมาใช้ให้ชัดเจน โดยเฉพาะการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนและวิธีการอื่น ๆ มาใช้ให้ครอบคลุม โดยไม่ต้องอาศัยศรัทธา ตามกฎหมายเช่นในปัจจุบัน

๒. ควรปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติที่ปรับปรุงแก้ไข และที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะกฎระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู กฎระเบียบที่เกี่ยวกับกรณีละเมิด หรือ ไม่ปฏิบัติ เองใจ ข้อตกลง ซึ่งจะต้องมีผลบังคับใช้ อย่างเหมาะสม กฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและการประสานเครือข่ายความร่วมมือ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. ควรให้ครอบครัวและชุมชน ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น เพื่อสร้างวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่ขาดหายไป ให้กลับคืนมาตลอดจนเพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบ และการเข้ามามีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. ควรจัดทำระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน ของสถานพินิจฯ จังหวัดให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๒. ควรกำหนดรูปแบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตามแบบไทยให้เป็นรูปธรรม

๓. ควรปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และให้บริการสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยให้มีกิจกรรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่หลากหลายสอดคล้องกับปัญหาประเภทของเด็ก และความต้องการของเด็กและเยาวชนตลอดจนผู้เสียหาย ฯลฯ

ด้านบุคลากร ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. ปรับปรุงและเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น สอดคล้องกับระบบ ปริมาณงาน ปริมาณคดี และบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป

๒. ควรมีระบบการควบคุมติดตาม สอดส่อง การทำงานของบุคลากร ซึ่งอาจจะใช้อำนาจหน้าที่ ในทางที่ผิด ในการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการนำวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนและวิธีการอื่นมาใช้เป็นทางเลือกหนึ่งแทนวิธีการหรือกระบวนการยุติธรรมแบบ ดั้งเดิม

๓. ต้องปรับปรุงแก้ไขยกระดับและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรที่ทำหน้าที่ประสาน การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ทักษะ มีความเชี่ยวชาญ และสามารถในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูป้องกันพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและผู้เสียหายที่หลากหลาย ตลอดจนสงเคราะห์ช่วย ฯลฯ

ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. กรมพินิจฯ ควรปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้หลากหลาย ให้มีความ ต่อเนื่องทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาว หลักสูตรเร่งรัด หลักสูตรเข้มข้น หลักสูตรสำหรับผู้บริหาร ระดับสูง หลักสูตรระดับกลาง และหลักสูตรผู้ปฏิบัติงาน

๒. กรมพินิจฯ ควรมีหลักเกณฑ์กำหนดการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจนและเป็นระบบ

๓. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกหลักสูตรควรมีการประเมินผล ก่อนเข้ารับ การฝึกอบรม ระหว่างฝึกและหลักการติดตามภายหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลความก้าวหน้า ในการทำงานของบุคลากรแต่ละคน

๔. กรมพินิจฯ ควรมีหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบตลอดปี ด้านผู้เสียหาย ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. ผู้ประสานการประชมกลุ่มครอบครัว ควรให้ผู้เสียหาย มีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดให้มากขึ้น

๒. ผู้ประสานการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควรให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย เป็นอันดับแรกในการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับการชดใช้ ทดแทนความเสียหาย ตลอดจนการฟื้นฟู ผู้เสียหายด้านอื่น ๆ ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด ได้แก่

๑. ควรปรับปรุง โครงสร้างการจัดแบ่งหน่วยงานของกรมพินิจฯ และสถานพินิจฯ จังหวัด ให้เอื้อต่อการนำเอาวิธีการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้อย่างจริงจัง ซึ่งถือเป็นงานหลักด้านหนึ่ง
แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาอุปสรรคและการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางสังคม และเศรษฐกิจ
ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจากการนำเอาวิธีการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิดจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เสียหาย กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและกลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย โดยแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นดังนี้

๑. กลุ่มผู้เสียหาย เห็นว่าจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข

๒. กลุ่มบิดามารดาผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เห็นว่าไม่จำเป็น

๓. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย เห็นว่าจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข
แนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรค โดยส่วนใหญ่แต่ละกลุ่มมีความต้องการให้ดำเนินการแก้ไข ดังนี้

๑. กลุ่มผู้เสียหาย ส่วนใหญ่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับการชดใช้ทดแทน ความเสียหาย
การทำงานบริการสังคม ซึ่งยังไม่มีผลบังคับใช้

๒. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับ
จำนวนหรืออัตราค่าชดใช้ ทดแทน ความเสียหาย

๓. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย ต้องการให้ดำเนินการแก้ไข เกี่ยวกับ
การมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย

แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับแนว โน้มการนำเอาวิธีการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้
ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด

กลุ่มเจ้าหน้าที่ประสานการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ
ผู้พิพากษา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำสังคม เห็นด้วยมากในการนำเอาวิธีการประชมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
มาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งความคิดเห็นที่ต้องการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่

๑. ความพร้อมของการถ่ายโอนอำนาจ ของภาครัฐให้กับชุมชน ประชาสังคมในการประชมกลุ่ม
ครอบครัวและชุมชน การควบคุมและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

๒. ควรนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในขั้นตอนการจับกุมของตำรวจ

๓. ควรนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในขั้นตอนระหว่าง การพิจารณาคดี
ในชั้นศาล

๔. ควรนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในขั้นตอน ภายหลังจากการพิจารณาคดี ในคดีที่เป็น
การกระทำผิดที่รุนแรงและมีโทษสูงยกเว้นคดีฆ่า และข่มขืน

๕. ควรนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม
สำหรับเด็กและเยาวชนในทุกประเภทคดีและคดีที่โทษสูง

๖. ควรปรับปรุงระบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแบบไทย และการเปลี่ยนแปลง
ของสังคมไทย

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กลุ่มผู้เสียหาย กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชน
ที่กระทำผิด และกลุ่มบิดามารดาผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย เห็นว่าควรนำเอาวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนที่กระทำ ผิด เมื่อเปรียบเทียบกับ
วิธีการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยการนำคดีขึ้นฟ้องศาลและควรนำมาในทุกขั้นตอน
และทุกคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ส่วนเหตุผลที่ไม่ควรนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในทุกขั้นตอนของ
คดีทุกคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยทุกกลุ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผล ดังนี้

๑. กลุ่มเด็กและเยาวชนกระทำผิด ให้เหตุผลว่าผู้กระทำความผิด ไม่มีเงินชด ใช้ผู้เสียหาย

๒. กลุ่มผู้เสียหาย ให้เหตุผลว่าวิธีการดังกล่าว เด็กและเยาวชนไม่รู้สึกเกรงกลัว

๓. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้เหตุผลว่าไม่แน่ใจว่าจะทำให้
เด็กและเยาวชนประพฤติให้ดีขึ้นได้ .

๔. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย ให้เหตุผลว่าอาจก่อให้เกิดความไม่
เสมอภาค ไม่โปร่งใส”^{๖๒}

พิมลมาศ สิลานุภาพ ศึกษาเรื่องการนำมาตรการในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้
แก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พบว่า “การนำมาตรการ ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
มาใช้แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการทางเลือกใหม่ที่สามรถใช้ควบคู่กับกระบวนการ

^{๖๒} อรุณ รักธรรม, “ผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ใน
การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน”,
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๘,
๑๒๙ หน้า.

ยุติธรรมเดิม โดยการนำมาใช้กับคดีความผิดบางประเภทที่ไม่ร้ายแรงเท่านั้นเพราะเป็นวิธีการแนวสันติ ผู้กระทำผิดจะไม่มีประวัติในการทำความผิด ชุมชน สังคม สามารถให้อภัยได้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับความผิดของเด็กและเยาวชนเพราะความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นความผิดที่เกิดจากความตึกคะนองรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกผู้ใหญ่ชักนำ เป็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบ”^{๒๓}

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเด็กการหันเหคือออกจากกระบวนการยุติธรรมหลักโดยการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวสมานฉันท์จากผลงานวิจัยของนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังที่ปรากฏ

^{๒๓}พิมลมาศ ศิลาอนุภาพ, “การนำมาตราการในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๖, ๑๓๐ หน้า.

๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ผู้วิจัยบูรณาการมาจากทฤษฎีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing หรือ FGC) สรุปได้ว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด เกิดขึ้นจากความพึงพอใจ ๓ ด้าน ดังนี้

ตัวแปรพื้นฐาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ
๒. อายุ
๓. ระดับการศึกษา
๔. สถานภาพทางการสมรส

ตัวแปรที่ศึกษา

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จำแนกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
๒. ด้านบุคลากร
๓. ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครองของผู้เสียหาย ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๐๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ปกครองของผู้เสียหาย ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตกลงยินยอมรับข้อตกลงในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan^๑ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๐ คน และทำการสุ่มแบบบังเอิญ จนครบตามจำนวนที่กำหนด

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

---

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕), หน้า ๔๐.

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางการสมรส ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตามระดับความคิดเห็น จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๓.๓.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๒ ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เกี่ยวกับความพึงพอใจ การนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

๓.๓.๓ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบสำนวน ภาษากวามสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

๓.๓.๔ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้ง โครงสร้าง และเนื้อหา (Construct and Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

๑) ผศ.ดร. เดชา ใจกลาง อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๒) ผศ. ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๓) นายฉัตรพงษ์ กิตติพร ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๓.๕ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๓๐ คน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total Correlation) อยู่ระหว่าง ๐.๔๓-๐.๘๐ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ๐.๗๕

๓.๓.๖ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกรายชื่อไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

๒) ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย

๓.๔.๒ การจัดกระทำข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมดำเนินการจัดกระทำ ดังนี้

๑) ตรวจสอบให้คะแนนคำตอบความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีกและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๒) ตรวจสอบให้คะแนนที่ได้จากการตรวจลงในกระดาษหัดแล้วป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

๓) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบเหตุผล หรืออธิบายตัดสินใจดำเนินการเก็บรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕.๑ การแปลผลข้อมูล ข้อมูลที่วิเคราะห์จากแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานประมาณค่าโดยแปลผลจากค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงคะแนน (Class Interval) ดังนี้^๒

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑-๕.๐๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑-๔.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑-๓.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑-๒.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐-๑.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๐.

๑. ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒. ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน

๓. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน
 $\sum$ แทน ผลรวม

๔. ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (α) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างพอแยกรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

๒. ด้านบุคลากร

๓. ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑-๔

ตารางที่ ๑ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

สถานภาพทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๘๗	๖๖.๕๒
หญิง	๔๓	๓๓.๐๘
รวม	๑๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า ผู้ปกครองเป็นเพศชาย จำนวน ๘๗ คน (ร้อยละ ๖๖.๕๒) และเพศหญิง จำนวน ๔๓ คน (ร้อยละ ๓๓.๐๘)

ตารางที่ ๒ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

สถานภาพทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
อายุ		
ไม่เกิน ๒๐ ปี	๕	๓.๘๕
๒๐-๒๕ ปี	๑๕	๑๑.๕๔
๒๕-๓๕ ปี	๕	๖.๕๒
๓๕-๔๕ ปี	๓๕	๓๐.๐๐
๔๕-๕๕ ปี	๓๘	๒๙.๒๓
๕๕-๖๕ ปี	๒๑	๑๖.๑๕
เกิน ๖๕ ปี	๓	๒.๓๑
รวม	๑๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอายุ ๓๕-๔๕ ปี จำนวน ๓๕ คน (ร้อยละ ๓๐.๐๐) มีอายุ ๔๕-๕๕ ปี จำนวน ๓๘ คน (ร้อยละ ๒๕.๒๓) และมีอายุ ๕๕-๖๕ ปี จำนวน ๒๑ คน (ร้อยละ ๑๖.๑๕) น้อยที่สุดคือ อายุเกิน ๖๕ ปี จำนวน ๓ คน (ร้อยละ ๒.๓๑)

ตารางที่ ๓ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

สถานภาพทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	๑๕	๑๑.๕๓
ประถมศึกษา	๒๘	๒๑.๕๔
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๖	๑๒.๓๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๕	๑๔.๖๒
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	๗	๕.๓๘
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)	๒๒	๑๖.๕๒
ปริญญาตรี	๑๗	๑๓.๐๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๖	๔.๖๒
รวม	๑๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๓ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๘ คน (ร้อยละ ๒๑.๕๔) สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน ๒๒ คน (ร้อยละ ๑๖.๕๒) และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๗ คน (ร้อยละ ๑๓.๐๘) น้อยที่สุด คือ สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๖ คน (ร้อยละ ๔.๖๒)

ตารางที่ ๔ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	๒๕	๒๒.๓๑
แต่งงาน	๗๔	๕๖.๕๒
แยกกันอยู่	๑๔	๑๐.๗๓
หย่าร้าง	๘	๖.๑๕
หม้าย	๕	๓.๘๕
รวม	๑๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔ พบว่า ผู้ปกครองมีสถานภาพการสมรส คือแต่งงาน จำนวน ๗๔ คน (ร้อยละ ๕๖.๕๒) มีสถานภาพการสมรสคือโสด จำนวน ๒๕ คน (ร้อยละ ๒๒.๓๑) และมีสถานภาพการสมรสแยกกันอยู่ จำนวน ๑๔ คน (ร้อยละ ๑๐.๗๓)

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๕-๘

ตารางที่ ๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	๓.๕๔	๑.๐๐	มาก
๒.	ด้านบุคลากร	๓.๓๖	๑.๐๑	ปานกลาง
๓.	ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์	๓.๕๕	๑.๑๘	มาก
โดยรวม		๓.๕๐	๑.๐๖	ปานกลาง

(N = ๑๓๐)

จากตารางที่ ๕ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๕๐$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๒ ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ด้าน ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าต่ำ คือ ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = ๓.๕๕$) ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ($\bar{X} = ๓.๕๔$) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = ๓.๓๖$)

ตารางที่ ๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่ม
ครอบครัวและชุมชน โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ กำหนดไว้เื่อต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและ เยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย	๓.๑๕	๐.๕๗	ปานกลาง
๒.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ กำหนดไว้เื่อต่อกฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่	๓.๘๒	๑.๑๘	มาก
๓.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ กำหนดไว้ มีแนวทางและกระบวนการดำเนินงานที่ ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน	๓.๕๕	๐.๗๑	มาก
๔.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ กำหนดไว้เื่อต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพ สิทธิ และ ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กและเยาวชน	๓.๒๑	๐.๕๓	ปานกลาง
๕.	ระบบติดตามเด็กและเยาวชนในการปฏิบัติตาม ข้อตกลง เงื่อนไข การประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชนมีความเหมาะสม	๓.๗๓	๐.๕๕	มาก
๖.	ระบบการประเมินผลในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู เด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดที่เข้ารับการบำบัด หรือเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ดีแล้ว	๓.๔๒	๑.๑๗	ปานกลาง
๗.	ระบบการดำเนินงาน ได้ให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย รวมทั้งการฟื้นฟูความเสียหายให้กับผู้เสียหาย	๓.๔๘	๐.๕๐	ปานกลาง
๘.	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีผลทำให้เด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด และผู้เสียหายสามารถเข้าใจ กันได้ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เกิดความสมานฉันท์ ได้อย่างแท้จริง	๓.๔๕	๐.๕๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

ข้อที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๘.	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทำให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น	๓.๘๒	๑.๐๕	มาก
๑๐.	เงินชดใช้ ทดแทนความเสียหาย มีความเหมาะสมตามเงื่อนไข ข้อตกลง	๓.๖๖	๑.๑๓	มาก
โดยรวม		๓.๕๔	๑.๐๐	มาก

(N = ๑๓๐)

จากตารางที่ ๖ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๔$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๕ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูง ไปหาค่า คือ ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อต่อกฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่ ($\bar{X} = ๓.๘๒$) การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น ($\bar{X} = ๓.๘๒$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อต่อสภาพปัญหาต่างๆ ของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย ($\bar{X} = ๓.๑๕$)

ตารางที่ ๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	บุคลากรผู้ประสานการประชุมมีความรู้ความสามารถ ในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	๓.๑๒	๐.๕๓	ปานกลาง
๒.	บุคลากรมีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญต่อ การจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	๓.๐๕	๐.๗๐	ปานกลาง
๓.	บุคลากรพูดจาไพเราะ ใช้วาจาที่สุภาพ	๓.๔๘	๐.๗๕	ปานกลาง
๔.	บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและใช้วิธีการจัดประชุม ด้วยความเรียบร้อย	๓.๕๐	๐.๗๔	ปานกลาง
๕.	บุคลากรผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชน สนใจและเอาใจใส่ต่อการฟื้นฟู ความเสียหาย ให้กับผู้เสียหาย	๓.๔๒	๑.๓๔	ปานกลาง
๖.	บุคลากรมีความรู้ในการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิด ผู้เสียหาย	๓.๓๓	๑.๒๑	ปานกลาง
๗.	บุคลากรใช้อำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม	๓.๓๕	๑.๐๔	ปานกลาง
๘.	บุคลากรปฏิบัติต่อครอบครัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายทุก กลุ่มด้วยความเท่าเทียมกัน	๓.๗๐	๐.๕๕	มาก
๙.	บุคลากรมีความคล่องตัวในการบริการ	๓.๑๕	๑.๘๔	ปานกลาง
๑๐.	บุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนคดีที่ รับผิดชอบ	๓.๔๕	๑.๔๓	ปานกลาง
โดยรวม		๓.๓๖	๑.๐๑	ปานกลาง

(N = ๑๓๐)

จากตารางที่ ๗ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๕ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ บุคลากรปฏิบัติต่อครอบครัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายทุกกลุ่มด้วยความเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = ๓.๗๐$) บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและใช้วิธีการจัดประชุมด้วยความเรียบร้อย ($\bar{X} = ๓.๕๐$) ส่วนข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญต่อการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ($\bar{X} = ๓.๐๕$)

ตารางที่ ๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	วันเวลาที่จัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความเหมาะสม	๓.๔๕	๑.๒๕	ปานกลาง
๒.	การปฏิบัติงานตามเวลาในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นไปตามกำหนดในตาราง	๓.๓๖	๑.๐๓	ปานกลาง
๓.	อาคาร สถานที่ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความเหมาะสม	๓.๓๗	๐.๘๓	ปานกลาง
๔.	สถานที่และห้องประชุมจัดได้ดี หาได้ง่าย	๓.๗๖	๐.๕๔	มาก
๕.	สถานที่ให้บริการฟื้นฟูความเสียหาย มีความสะดวกในการเดินทางขอรับบริการ	๓.๓๖	๑.๔๕	ปานกลาง
๖.	ห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัด	๓.๒๗	๑.๒๗	ปานกลาง
๗.	มีป้ายประกาศบอกอาคารสถานที่ประชุมอย่างชัดเจน	๓.๕๘	๑.๒๕	มาก
๘.	อุปกรณ์ เครื่องมือ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีเพียงพอ	๓.๕๑	๐.๘๗	มาก

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

ข้อที่	รายด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๕.	อุปกรณ์ เครื่องมือ มีความทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน	๓.๖๑	๑.๖๔	มาก
๑๐.	เอกสารในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความชัดเจน	๓.๘๒	๑.๑๘	มาก
โดยรวม		๓.๕๕	๑.๑๘	มาก

(N=๑๓๐)

จากตารางที่ ๘ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๕$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๕ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ อุปกรณ์ เครื่องมือ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีเพียงพอ ($\bar{X} = ๓.๕๑$) เอกสารในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๘๒$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัด ($\bar{X} = ๓.๒๗$)

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชน ที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๕
ตารางที่ ๕ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	
๑.	ระบบรูปแบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควรสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	๑๑
๒.	ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	๑๓
๓.	ควรมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นมารองรับ	๒
	ด้านบุคลากร	
๔.	ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับจำนวนคดี	๔
๕.	บุคลากรผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควรมีประสบการณ์ในการจัดประชุม	๕
๖.	ควรมีการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสม	๓
	ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์	
๗.	ควรปรับปรุง จัดหาอุปกรณ์ เอกสารคู่มือ และเอกสารเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้เพียงพอ	๒

จากตารางที่ ๕ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ปกครอง ได้ให้ข้อเสนอแนะ ลำดับตามความถี่จากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ควรมีการ

ประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบ
อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (ความถี่ ๑๑) รองลงมาได้แก่ ระบบรูปแบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ
ชุมชน ควรสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย (ความถี่ ๑๑) และบุคลากรผู้ประสานการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนควรมีประสบการณ์ในการจัดประชุม (ความถี่ ๕) ส่วนข้อเสนอแนะในการนำ
วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคัดและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด น้อยที่สุดคือ ควรมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นมารองรับ (ความถี่ ๒)

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดผู้ปกครองของผู้เสียหาย ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตกลงยินยอมรับข้อตกลงในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่าห้าระดับ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

ผู้ปกครองเป็นเพศชาย จำนวน ๘๗ คน และเพศหญิง จำนวน ๔๓ คน มีอายุ ๓๕-๔๕ ปี จำนวน ๓๕ คน มีอายุ ๔๕-๕๕ ปี จำนวน ๓๘ คน และมีอายุ ๕๕-๖๕ ปี จำนวน ๒๗ คน น้อยที่สุดคือ อายุเกิน ๖๕ ปี จำนวน ๓ คน สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๘ คน สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน ๒๒ คน และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๗ คน น้อยที่สุด คือ สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๖ คน มีสถานภาพการสมรส คือแต่งงาน จำนวน ๗๔ คน มีสถานภาพการสมรสคือ โสด จำนวน ๒๕ คน และมีสถานภาพการสมรสแยกกันอยู่ จำนวน ๑๔ คน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

ทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๒ ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ด้าน ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และด้านบุคลากร

ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๕ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อต่อกฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น และระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย

ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๘ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ บุคลากรปฏิบัติต่อครอบครัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายทุกกลุ่มด้วยความเท่าเทียมกัน บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและใช้วิธีการจัดประชุมด้วยความเรียบร้อย และบุคลากรมีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญต่อการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ผู้ปกครองความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๕ ข้อ ลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ อุปกรณ์ เครื่องมือ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีเพียงพอ เอกสารในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความชัดเจน และห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัด

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะ ลำดับตามความถี่จากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ลงมาได้แก่ ระบบรูปแบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควรสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และบุคลากรผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควรมีประสบการณ์ในการ

จัดประชุม ส่วนข้อเสนอแนะในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด น้อยที่สุดคือ ควรมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนขึ้นมารองรับ

๕.๒ อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด ร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด ร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ และวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชนไม่ใช่วิถีปฏิบัติของสังคมไทย เพราะการประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาว่า เด็กหรือเยาวชนนั้น ได้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และในกรณีที่มีการยอมรับว่าได้กระทำ ความผิดจริง จะได้จัดทำแผนการดำเนินการซึ่งจะต้องทำให้แน่ใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องมีความสำนึก รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อการทำความผิดของ ตนเอง จะต้องนำผลประโยชน์ของผู้เสียหายเข้ามาพิจารณา มาตรการใด ๆ ที่นำมาใช้กับการกระทำผิด จะต้องเป็นมาตรการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวหรือชุมชน และเสริมสร้างให้ครอบครัว สามารถพัฒนาวิธีการของครอบครัวหรือชุมชนเองในการจัดการกับการทำความผิดของเด็กหรือ เยาวชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้น หลักการในกฎหมาย พระราชบัญญัติเด็ก เยาวชนและครอบครัว จะได้รับการปฏิบัติตาม การประชุมกลุ่มครอบครัวจะมีผลตามกฎหมายต้องจัดขึ้นตามที่กำหนดไว้ใน บทบัญญัติของกฎหมาย การที่จะให้ผู้เข้าร่วมในการประชุมสามารถพูดได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกลัวว่า สิ่งที่พูดไปจะถูกนำมาใช้ในทางที่เป็นผลร้ายกับผู้พูดในภายหลังหรือถูกนำมาพิมพ์เผยแพร่ จะต้องมีการห้ามไม่ให้ให้นำเอาข้อมูลที่มีการพูดในที่ประชุมไปใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาลหรือ ห้ามตีพิมพ์เผยแพร่ สอดคล้องกับแนวคิดของประธาน วัฒนวาณิชย์ ที่เสนอว่าการประชุมกลุ่มครอบครัว ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน หรือที่เรียกย่อว่า FGC (Family Group Conference) เป็นกระบวนการ ตัดสินใจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ (นอกเหนือจากบุคคลอื่น) ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ (ไม่ว่า จะเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดหรือที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิด) สมาชิกในครอบครัวของเขา และผู้เสียหายจากการกระทำนั้นและผู้ที่มาสนับสนุนด้านกำลังใจให้ผู้เสียหาย (ซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้อง

เพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้เสียหาย) และขัดแย้งกับงานวิจัยของอรุณ รักรธรรม ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดี และเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้ยังไม่เอื้อต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย ส่วนระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้ยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพ สิทธิ และผลประโยชน์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กและเยาวชน

ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าบุคลากรผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวยังขาดความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ บุคลากรมีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญต่อการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคลากรยังไม่เข้าใจในการนำกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้เท่าที่ควร และบุคลากรยังขาดการได้รับการฝึกอบรม อัตรากำลังบุคลากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอและสอดคล้องกับระบบปริมาณงาน ปริมาณคดี และบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ รักรธรรม ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลากร ซึ่งแนวทางที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขมากที่สุด

ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัดที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานที่ประชุมยังคับแคบไม่สามารถรองรับปริมาณของผู้เข้าร่วมประชุมได้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศาลเยาวชนและครอบครัว ที่เสนอว่า การกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวควรจัดประชุมกลุ่มครอบครัวในเวลาและวันที่สะดวกกับเยาวชน ครอบครัวของผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าร่วมในการประชุม ซึ่งมักจะหมายความว่า เป็นเวลาที่ไม่ตรงกับเวลาเรียนหรือเวลาทำงานตามปกติ สถานที่ตำรวจหรือที่ทำการศาลเป็นสถานที่ซึ่งไม่เหมาะสม

ในการจัดประชุมฯ ผู้เสียหายอาจมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมมากขึ้น หากจัดการประชุมในสถานที่ที่เป็นกลาง ซึ่งไม่เป็นพื้นที่ของกลุ่มฝ่ายใด เนื่องจากเหตุผลว่าผู้เสียหายรู้สึกปลอดภัยและสะดวกใจที่จะเข้าร่วมการประชุมฯ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากกาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองของเด็ก เยาวชนผู้กระทำความผิดและผู้ปกครองของเด็ก เยาวชนผู้เสียหาย ได้รับทราบถึงหลักการและแนวคิดในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

๒. เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน พบว่า ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่กำหนดไว้เพื่อตอบสนองปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย ดังนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดระบบรูปแบบวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควรสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และควรมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนขึ้นมารองรับ

ด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับจำนวนคดี บุคลากรผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควรมีประสบการณ์ในการจัดประชุม และควรมีการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสม

ส่วนด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัด ดังนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดสถานที่ประชุม ห้องประชุมที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุมสบายไม่อึดอัด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอื่นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบ

๒. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือทั่วไป

- กิติมา ปรีดีคิลิก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๓๒.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการปฏิบัติงานของ สช. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรม และชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๘.
- _____ . กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการตัดสินกระบวนการยุติธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๔๘.
- จิตาภรณ์ อุเทนสุด. กรอบแนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการประหุงกลุ่มครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๔๗.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- บุญเรือง ขจรศิลป์. สถิติวิจัย ๑. กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๘.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- ประสาธ อิศรปริศา. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๒๔.
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต, ๒๕๓๕.
- ภณิดา ชัยปัญญา. ทฤษฎีและพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : ดวงกลม, ๒๕๔๑.
- ยุพา วงศ์ไชย. การศึกษากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.
- วันชัย รุจนวงศ์. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้น ไทรการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐.
- วิมลสิทธิ หรขางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

สมพร อมรชัยนพคุณ. กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ, ๒๕๔๘.

สมยศ นาวิการ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล, ๒๕๒๒.

หลุย จำปาเทศ. จิตวิทยาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

๒) วิทยานิพนธ์

กรชกร ซวดี. “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

จรัส โพธิ์จันทร์. “ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาภาคเหนือ”. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์ โลก, ๒๕๒๗.

จรรุวรรณ ริสาเซ็น. “การศึกษางานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการทัณฑ์กระบวนการยุติธรรมไทย”. ปริญญาเอกสหวิทยาการ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

จรัส รุ่งเรือง. “การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก (Juvenile Justice) : ศึกษากรณีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing)”. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๖.

ชาญชาวัน ไชยานุกิจ. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการคุ้มครองเด็กสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

ณภัทร กตเวทีเสถียร. “การระงับข้อพิพาทในคดีอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ศึกษาเฉพาะความผิดพลาดที่มีผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา”. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๗.

พิน คงพูน. “ความพึงพอใจต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ๑๔ จังหวัดภาคใต้”. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, ๒๕๒๕.

- พิทักษ์ ตรีขุฑม. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร”.
วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๓๘.
- พิมลมาศ ศิลาอนุภาพ. “การนำมาตรการในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ปัญหาเด็กและ
เยาวชนที่กระทำผิด”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
๒๕๔๖.
- ภูมิพงษ์ ขุนฉนวนมณี. “ศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.
- มณี โพธิเสน. “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓.
- มูฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม :
ศึกษากรณีชุมชนบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี”. ปริญญาสังคมวิทยา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- วันชัย รุจนวงศ์. “มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการ
ยุติธรรมสำหรับเด็ก”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๖.
- สมรภูมิ ขวัญคุ้ม. “ความพึงพอใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อการจัดสวัสดิการ
ภายในมหาวิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๐.
- สาโรช ไสยสมบัติ. “ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดร้อยเอ็ด”. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒมหาสารคาม, ๒๕๓๔.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. “พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การราชการกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในเขต
เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.
- อนก กัลยณี. “ความพึงพอใจของนักร้องนอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาวิธีเรียนทางไกล
ที่มีบทบาทต่อครูประจำกลุ่ม จังหวัดสกลนคร”. รายงานการค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

อรุณ รักธรรม. “ผลสัมฤทธิ์ในการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา
เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน”.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๔๘.

๓) รายงานการวิจัย

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : ทางเลือกสำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย”.

รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๕.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรม
และชุมชน”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๘.

๔) บทความจากหนังสือรวมบทความ

กิตติศักดิ์ ประกิต. “การปฏิรูปกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป”. ใน โอภาสกรบรอบ ๗๒ ปี ศ. ดร. ปรีดี
เกษมทรัพย์. รวบรวมและจัดพิมพ์โดย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลาคม, ๒๕๔๓ : ๓๓๑.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. “ยุติธรรมชุมชน : กรอบแนวความคิดและแนวทางการปฏิบัติในสังคมไทย”. ใน เอกสาร
ประกอบการอบรมหลักสูตรชุดการเรียนรู้ยุติธรรมชุมชน โครงการบูรณาการและเสริมสร้าง
ศักยภาพด้านยุติธรรมชุมชน ชุดโครงการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนในจังหวัดน่าน
๑๗ จังหวัด. รวบรวมและจัดพิมพ์โดย กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม,
๒๕๔๕ : ๑๓.

๕) กฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”.

ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๖ ตอน ๑๓๗ หน้า ๑๗-๒๒, ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ : ๔.

_____. “พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓”. ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๒๘ ก.,
๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ : ๓.

_____. “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๓๔”. ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๖ ก., ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ : ๒.

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๔ (๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕). “เด็กประพฤติตนไม่สมควรแก้ไข”.

ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๕๐, ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ : ๔.

๖) บทความจากอินเทอร์เน็ต

วันชัย รุจนวงศ์, "Restorative justice The little book of Restorative justice of Howard Rohr good books intercourse", ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๐, <http://www.djop.moj.go.th/arti3.html>. (25 June 2005)

๗) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

คณะกรรมการกฤษฎีกา. "พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔".

สำนักงานกรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๔๒, (อัดสำเนา).

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. "ร่างรายงานการวิจัยเรื่องยุติธรรมชุมชน : การเปิดพื้นที่ของชุมชนในการอำนวยความยุติธรรม". กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๕, (อัดสำเนา).

ศาลเยาวชนและครอบครัว. "ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๒๕". กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, (อัดสำเนา).

_____. "เอกสารแนะนำศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจคุ้มครองเด็ก". กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, (อัดสำเนา).

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด. "การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน". ร้อยเอ็ด : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๕๔๕, (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. "พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑". กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๔๕, (อัดสำเนา).

๒. ภาษาอังกฤษ

๑) Books

Aday, lu Ann and Andersen, Ronald. **Acess to Medical Care**. New Jersey : Prentice Hall Inc, 1972.

Ernest & Ilgen. **Pattern and Growth in Personality**. New York : Rinehart and Winston, 1980.

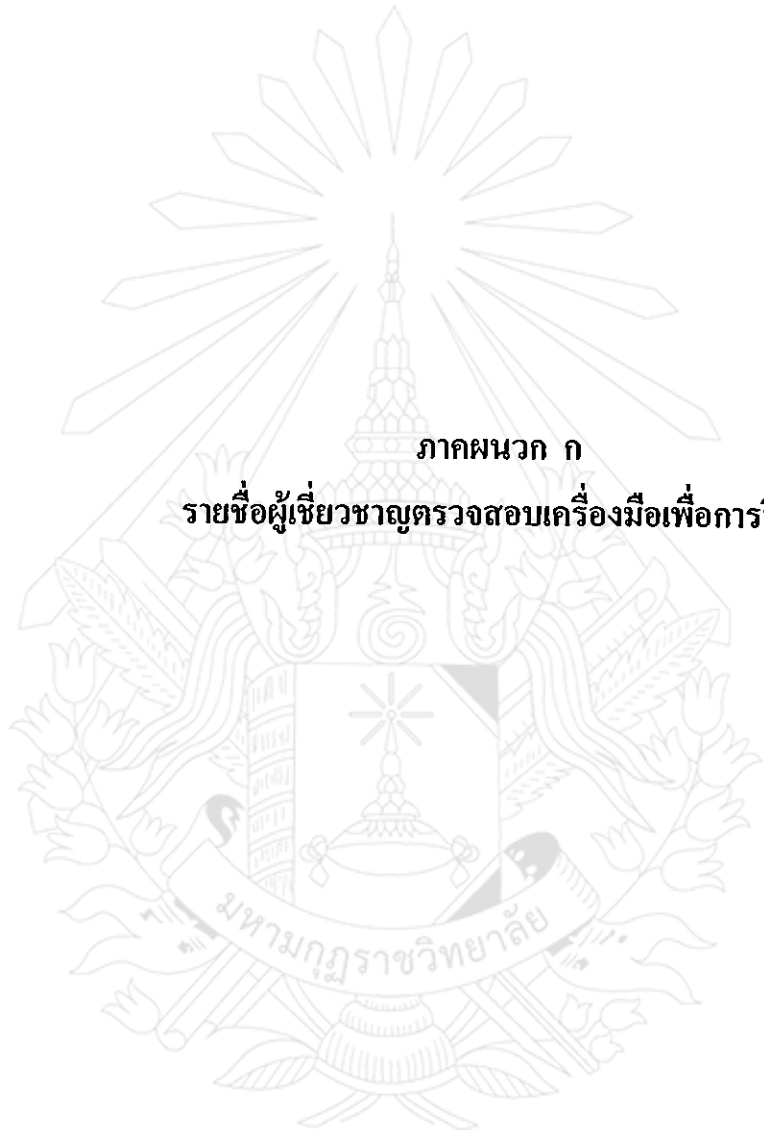
Fitzgerald, Michael R. and Robert F. Durant. **Citizen Evaluation and Urban Management : Service Delivery in Era of Protest**. Minnesota : Minnesota Management Center, 1962.

Mullins. **Human Behavior at Work**. 8th ed. New York : Richard D. Irwin, 1985.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

๑. ผศ. ดร. เฉชา ใจกลาง

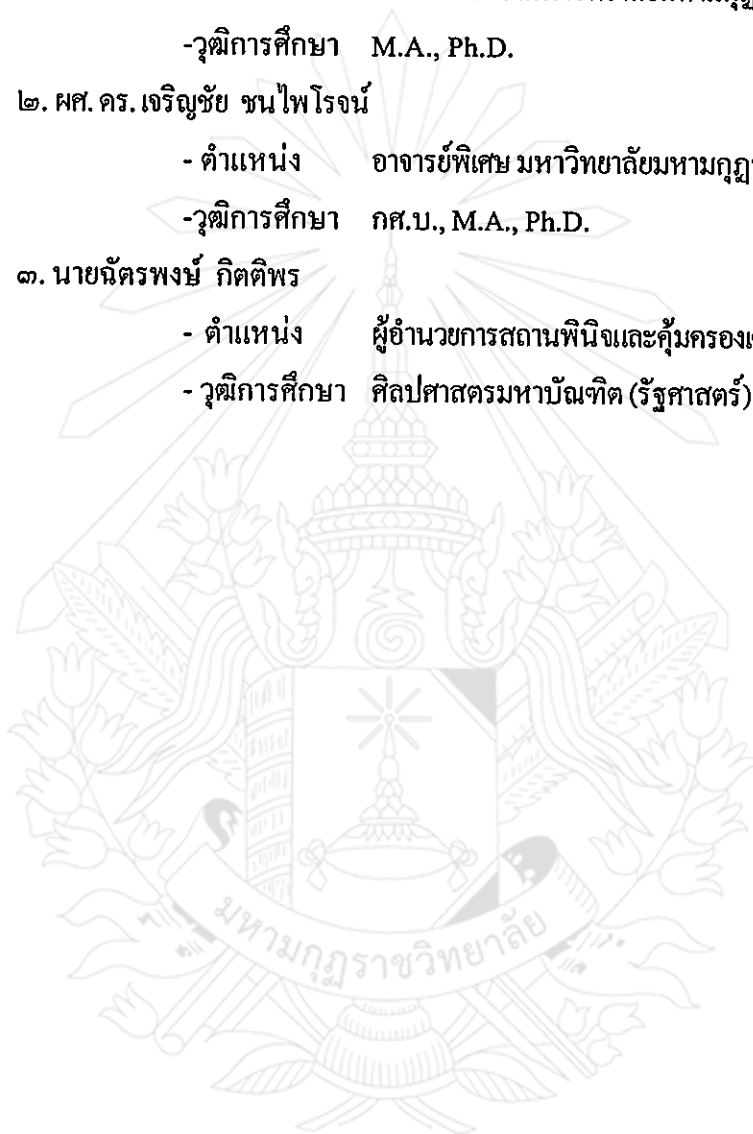
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา M.A., Ph.D.

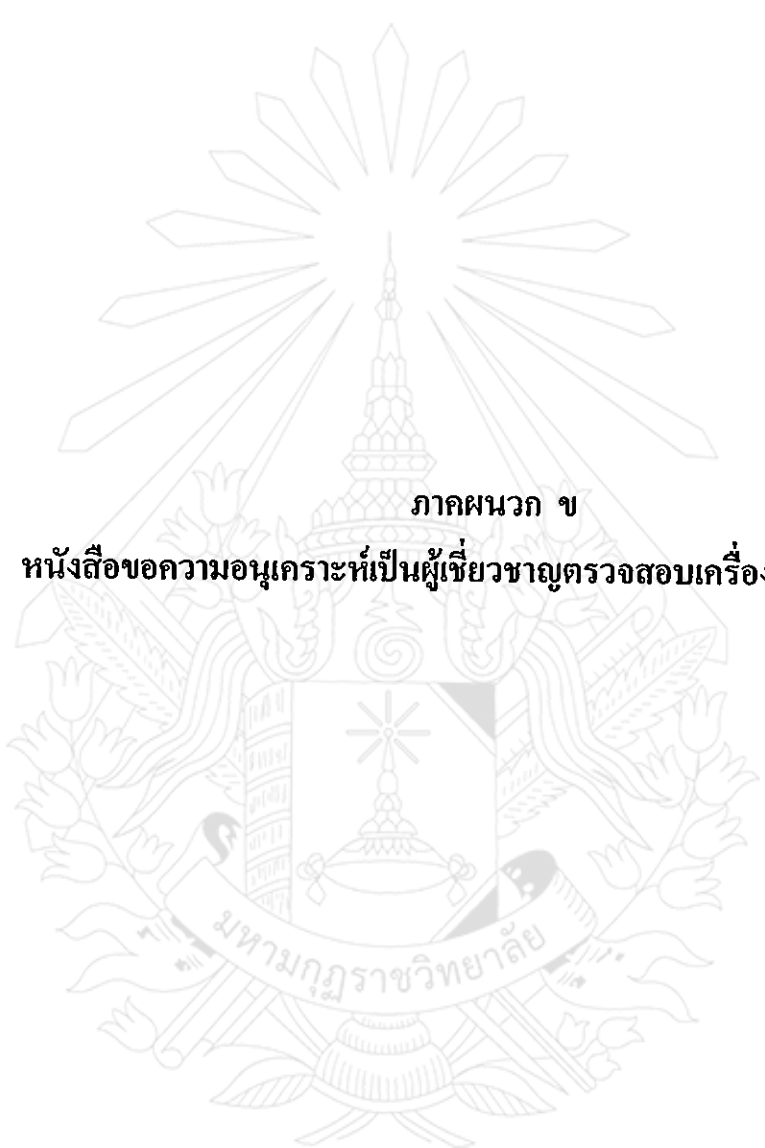
๒. ผศ. ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์

- ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา กศ.บ., M.A., Ph.D.

๓. นายฉัตรพงษ์ กิตติพร

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6015/ว ๒๖1

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๑ กันยายน 2550

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ. ดร.เดชา ใจกลาง

ด้วย นางสุภาวดี สัตย์ธรรม นักศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสตราจารย์ศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอกความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอบุ โมนทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๒๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๑ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์

ด้วย นางสุภาวดี สัตย์ธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสตราจารย์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอบขออนุญาตจากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๒๕๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๑ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายฉัตรพงษ์ กิตติพร

ด้วย นางสาววดี สัตย์ธรรม นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอบความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

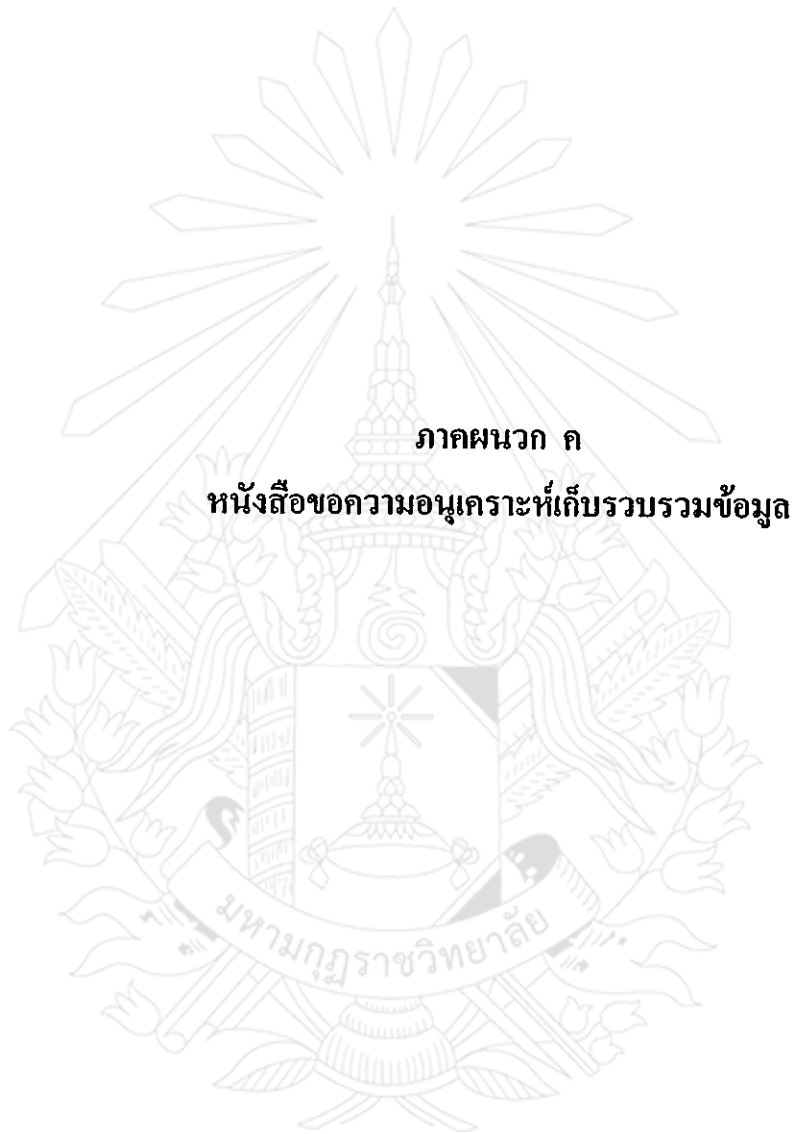
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศช 6015/ว 56๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๔ กันยายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วย นางสุภาวดี สัตย์ธรรม นักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศาสตาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่าน โดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

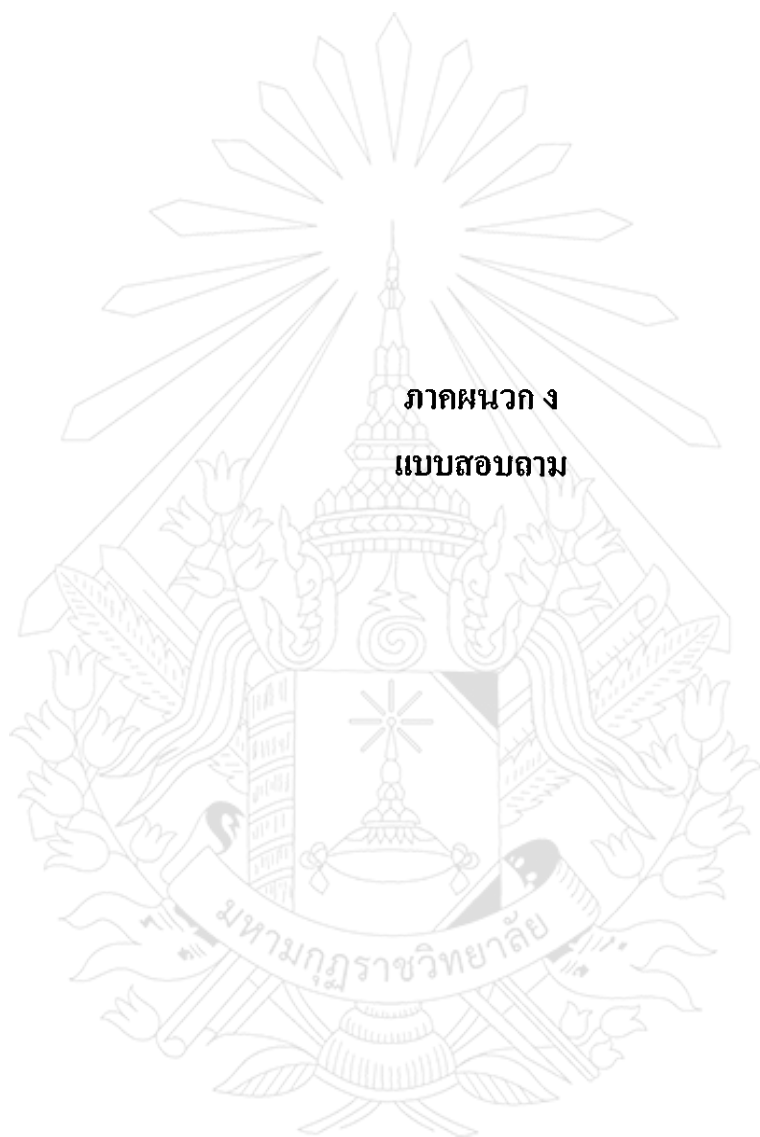
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ง
แบบสอบตาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้
ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามแบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ
สถานภาพการสมรส ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการนำวิธีการประชุมกลุ่ม
ครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า โดยให้ผู้ตอบเลือกตามระดับความคิดเห็น จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

๒. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพราะข้อมูลทุกข้อมีความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง
และจะมีผลเฉพาะด้านวิชาการทางบริการเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม
แต่อย่างใด

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสุภาวดี เจริญเดชะ)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบให้ตรงกับความจริงที่สุด

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ไม่เกิน ๒๐ ปี

๒๐-๒๕ ปี

๒๕-๓๕ ปี

๓๕-๔๕ ปี

๔๕-๕๕ ปี

๕๕-๖๕ ปี

เกิน ๖๕ ปี

๓. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

๔. สถานภาพการสมรส

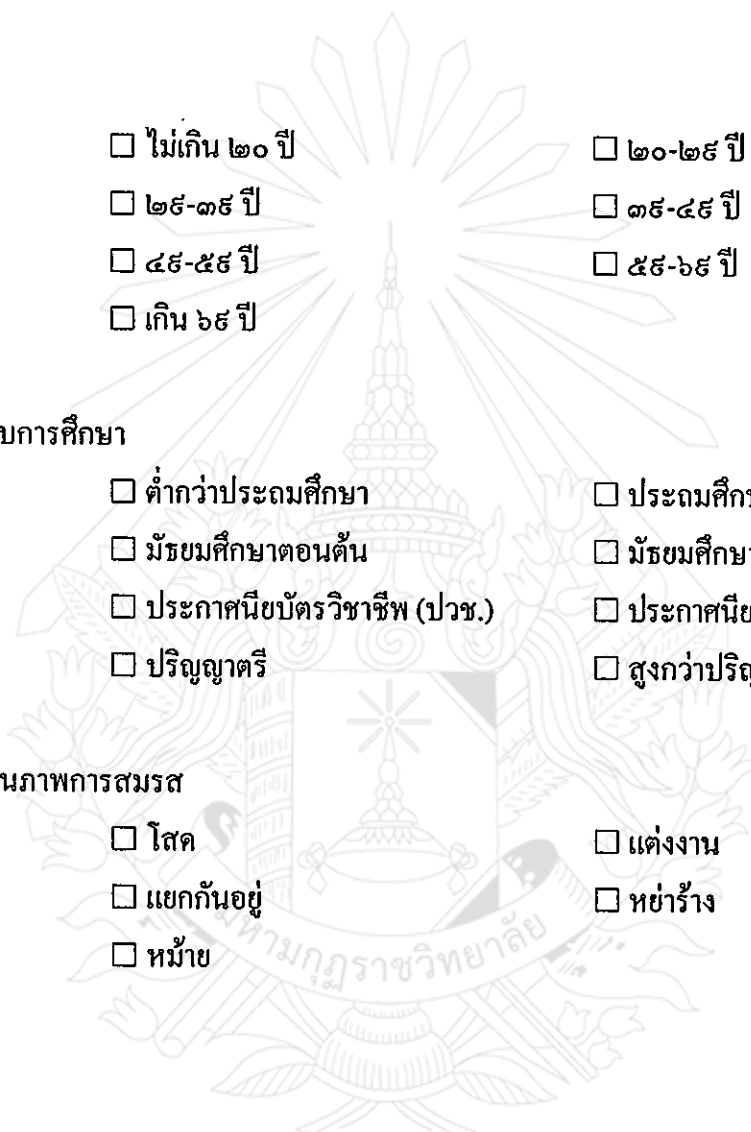
โสด

แต่งงาน

แยกกันอยู่

หย่าร้าง

หม้าย

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจในการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา
เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบให้ตรงกับความจริงที่สุด

๑. ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๑.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่กำหนดไว้เื่อต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก และเยาวชนผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย					
๒.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่กำหนดไว้เื่อต่อกฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่					
๓.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่กำหนดไว้ มีแนวทางและกระบวนการดำเนินงานที่ ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน					
๔.	ระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่กำหนดไว้เื่อต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพ สิทธิ และผลประโยชน์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กและเยาวชน					
๕.	ระบบติดตามเด็กและเยาวชนในการปฏิบัติตาม ข้อตกลง เงื่อนไข การประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมีความเหมาะสม					
๖.	ระบบการประเมินผลในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู เด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดที่เ้ารับการบำบัดหรือเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ดีแล้ว					
๗.	ระบบการดำเนินงาน ได้ให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย รวมทั้งการฟื้นฟูความเสียหายให้ผู้เสียหาย					

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๘.	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีผลทำให้ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และผู้เสียหาย สามารถเข้าใจกันได้ มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เกิด ความสมานฉันท์ได้อย่างแท้จริง					
๙.	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ทำให้เด็กและ เยาวชนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น					
๑๐.	เงินชดใช้ ทดแทนความเสียหาย มีความเหมาะสม ตามเงื่อนไข ข้อตกลง					

๒. ด้านบุคลากร

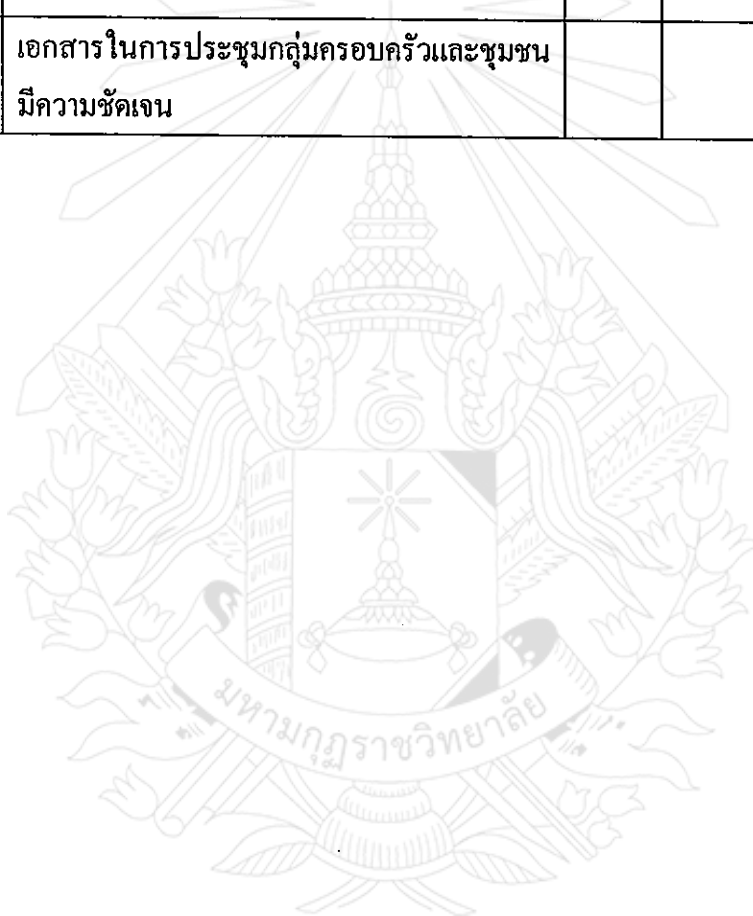
ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๑.	บุคลากรผู้ประสานการประชุมมีความรู้ความสามารถ ในการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน					
๒.	บุคลากรมีความกระตือรือร้น และให้ความสำคัญ ต่อการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน					
๓.	บุคลากรพูดจาไพเราะ ใจกว้างที่สุภาพ					
๔.	บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและใช้วิธีการจัดประชุม ด้วยความเรียบร้อย					
๕.	บุคลากรผู้ประสานการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน สนใจและเอาใจใส่ต่อการฟื้นฟู ความ เสียหายให้กับผู้เสียหาย					
๖.	บุคลากรมีความรู้ในการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิด ผู้เสียหาย					

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๗.	บุคลากรใช้อำนาจหน้าที่ ได้อย่างเหมาะสม					
๘.	บุคลากรปฏิบัติต่อครอบครัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหายทุกกลุ่มด้วยความเท่าเทียมกัน					
๙.	บุคลากรมีความคล่องตัวในการบริการ					
๑๐.	บุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนคดีที่ รับผิดชอบ					

๓. ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๑.	วันเวลาที่จัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความเหมาะสม					
๒.	การปฏิบัติงานตามเวลาในการจัดประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชนเป็นไปตามกำหนดในตาราง					
๓.	อาคาร สถานที่ ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชน มีความเหมาะสม					
๔.	สถานที่และห้องประชุมจัดได้ดี หาได้ง่าย					
๕.	สถานที่ให้บริการฟื้นฟูความเสียหาย มีความสะดวก ในการเดินทางขอรับบริการ					
๖.	ห้องประชุมมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เข้าประชุม สบายไม่อึดอัด					

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๗.	มีป้ายประกาศบอกอาคารสถานที่ประชุมอย่างชัดเจน					
๘.	อุปกรณ์ เครื่องมือ ในการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน มีเพียงพอ					
๙.	อุปกรณ์ เครื่องมือ มีความทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน					
๑๐.	เอกสารในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน มีความชัดเจน					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. ด้านระบบและวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

.....

.....

.....

๒. ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

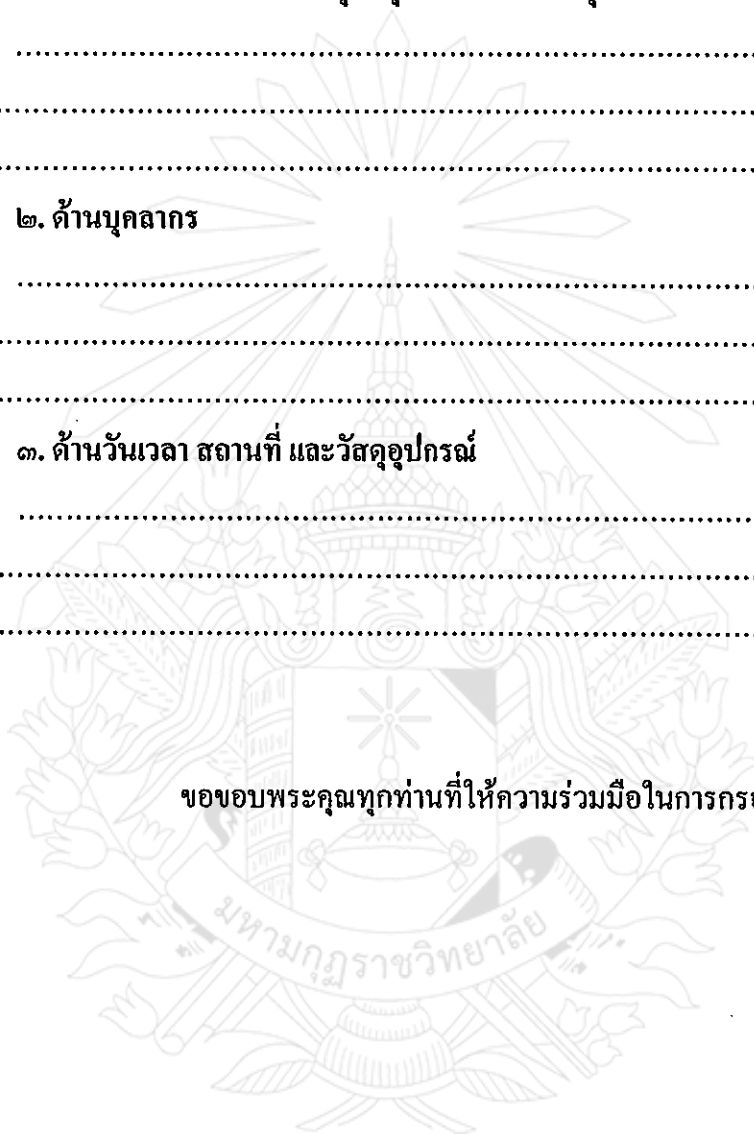
๓. ด้านวันเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ
คำอธิบายจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (X)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
๑.	๐.๔๗	๑๖.	๐.๖๖
๒.	๐.๔๕	๑๗.	๐.๕๐
๓.	๐.๘๐	๑๘.	๐.๕๒
๔.	๐.๔๓	๑๙.	๐.๗๙
๕.	๐.๔๕	๒๐.	๐.๕๘
๖.	๐.๔๘	๒๑.	๐.๖๗
๗.	๐.๕๗	๒๒.	๐.๔๔
๘.	๐.๔๓	๒๓.	๐.๕๘
๙.	๐.๕๔	๒๔.	๐.๕๔
๑๐.	๐.๔๘	๒๕.	๐.๕๑
๑๑.	๐.๔๕	๒๖.	๐.๖๗
๑๒.	๐.๗๕	๒๗.	๐.๕๒
๑๓.	๐.๖๓	๒๘.	๐.๕๕
๑๔.	๐.๖๐	๒๙.	๐.๖๐
๑๕.	๐.๕๘	๓๐.	๐.๕๔

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = ๐.๗๙

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุภาวดี เกรือเตียว
วัน/เดือน/ปี เกิด	๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓
ที่อยู่	๑๓๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลยางใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. ๒๕๓๕ ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประสบการณ์ในการทำงาน	พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๐ พนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๓ พนักงานคุมประพฤติ ๓ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๔๕ พนักงานคุมประพฤติ ๔ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสตูล พ.ศ. ๒๕๔๖-ปัจจุบัน พนักงานคุมประพฤติ ๖ ว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งปัจจุบัน	พนักงานคุมประพฤติ ๖ ว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่ทำงาน	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด